

Nagyvárad Estilap

A szerkesztésért felelős:
MARTON MANÓ főszerkesztő

Kiadóhivatal: Hegedűs Hirlapiroda
Szerkesztőség Károly herceg (Szilágyi Dezső)-utca 6.

A kereskedők parlamentje

Nem hivatalos akció az, amely Erdély kereskedőit holnap délelőtt Nagyváradon összegyűjti. A Kereskedelmi Csarnok országos akciója mégis van olyan jelentőségű, mint egy szakbizottság hatósági fémjelzéssel ellátott tanácskozása. Az erdélyi kereskedelem legválságosabb óráit éli át. Ezer sebből vérzik ez az egykor hatalmas, erőteljes és életrevaló organizmus. De mostanáig minden segélykiáltás süket fülekre talált. A kereskedők nagyváradai parlamentje talán egy önmentési akció. Talán egy utolsó kétségbeesett kísérlet, talán egy önkéntelenül és spontán feltörő tiltakozás, amely végre mégis magára fogja vonni az arra hivatottak figyelmét.

Az az atmoszféra, amelyben most az erdélyi kereskedők élnek, lassanként teljesen tartóhatatlan kezd lenni. Az antikommerciálizmus szelleme valószínűleg hatalmába kerítette a közvéleményt. Csak egyetlen megdöbbentő tünetre mutatunk rá. A bukaresti lakásbérlők törvénytervezete, amelynek szociális jelentőségét nem kell hangsúlyoznunk, továbbra is védelemben kívánja részesíteni az összes lakókat, kivéve a kereskedőket. Miért? Olyan rózsás helyzetük van az erdélyi kereskedőknek, hogy kiváltságos társadalmi osztálynak kell őket tekinteni? Éppen azokat a kereskedőket, akik az összes állami adóterhek hetven százalékát viselik, akik alig bírják fizetni a rezst, az üzletbért, a vámokat és a kamatot. Miért sújadják éppen őket kivételes intézkedésekkel?

A kamatok... Ez is egyik probléma, amelynek ügyében Erdély kereskedői holnap összegyűlnek Nagyváradon. Nagyon sok szó esett már erről az abnormális és minden kalkulációt, kereskedelmi vállalkozást és spekulációt megfűszerező sulyos gazdasági betegségről. A vélemények nagyon eltérők, nemcsak a diagnózisra, hanem a terápiára vonatkozólag is. Egyben azonban nem lehet vita. A nagyváradai Kereskedelmi Csarnok kamatakiója nagyon komoly és minden tekintetben elismerésre méltó kísérlet. Igazuk van azoknak,

akik a problémát napirendre tűzték és akik hangoztatják, hogy nem is engedik többé lekerülni napirendről. Igenis beszélni, vitatkozni, tanácskozni kell gazdasági életünk betegségeinek erről a legsúlyosabb jelenségről. Igenis, minden lehető el kell követni, hogy a probléma megoldást nyerjen.

Nagyon helyes, hogy minden

véleményt meghallgatnak, hogy minden érdekelt közgazdasági és társadalmi réteget szóhoz engedjenek jutni. A mi véleményünk mégis csak az, hogy semmiféle teoretikus, elméleti jelentőségű vita nem visz bennünket közelebb a nagy probléma megoldásához. Azoknak van igazuk, akik a gyakorlati megoldást sürgetik és akik azonnali intézkedéseket követelnek. Ezekben az utolsó órákban már nincs időnk új közgazdasági teóriákat felállítani és

új jelszavakat hangoztatni. A holnapi parlamenttől csak azt várjuk és nem is várhatunk egyebet, hogy erőteljes és energikus módon fog rámutatni a közelgő nagy bajra és hogy felhívja minden illetékes ténylező figyelmét a gyors és határozott közbelépésre. Az erdélyi kereskedelem segítségért kiált és ha nem kapja meg ezt a segítséget, azok lesznek a felelősök, akik nem hallják, vagy nem akarják meghallani ezt a vészjelzést.

Megalakult Bethlen István vezetésével az új magyar kormány

Három miniszteri tárcában történt változás

— Budapesti tudósítónk távirata —

A frankitélet után, melyet a magyar Kuria jogerőre emelt, a Bethlen-kormány szükségesnek tartotta, hogy felvesse a bizalmi kérdést és ezért a miniszterelnök benyújtotta lemondását Horthy kormányzónak.

A lemondás inkább csak formai lépésnek volt tekinthető s a fejlemények szintén ezt a feltevést igazolták. Tegnap már meg is alakult Bethlen István gróf elnöklésével az új magyar kormány. — Horthy kormányzó a következő levelet intézte Bethlenhez:

„Az ítélet után, a kormány kötelességének tartotta nálam a bizalom felvetését, amiért is lemondott. Az okot méltányolom. Mégis, mivel bizalmam változatlan és úgy találom, az ország érdeke az, hogy a kormány a helyén maradjon, ezért a lemondást nem fogadom el, az ország érdekeiért további munkásságára számítok.”

A Magyar Távirati Iroda jelenti, hogy Horthy kormányzó Rakovszky Ivánt a belügyi, Walko Lajost pedig a kereskedelemügyi tárcá vezetésétől, saját kérelmükre felmentette, köszönetét fejezve ki mindkettőnek. A kormányzó Rakovszkyt és Walkot egyidejűleg az elsőosztályú polgári érdemkeresztrel tüntette ki.

Bethlen új kabinetjében a következő változások álltak be:

Walko Lajos, aki eddig kereskedelemügyi miniszter volt, ezután a külügyi tárcát fogja betölteni.

A betegsége miatt távozó Rakovszky Iván belügyminiszter helyébe Sczitovszky Béla, a magyar nemzetgyűlés eddigi elnöke kerül; végül

a kereskedelemügyi tárcát Hermann Miksa műegyetemi tanárral, — aki 1920 óta tagja a nemzetgyűlésnek — töltik be.

Az államtitkári méltóságokban szintén változások állottak be.

Petrichevich-Horváth Emil népjóléti, Kósó István dr belügyi, Neubaue Ferenc dr igazságügyi

államtitkárt, saját kérelmükre alásúktól felmentették.

A további tárcákban a magyar kormány összeállítása az eddigi maradt.

„Politikai majom!..."

...ki innen!"

Szerb képviselő sulyos konfliktusa Radics Istvánnal a belgrádi miniszterelnökségen

— Az Estilap eredeti távirata —

Belgrádból jelentik: Az új kormányban képviselt különböző pártnyalatok közötti mélyreható ellentétek már a tegnapi első minisztertanácson végzetesen kirombantak. A minisztertanácson ugyanis a radikálisok és a Radics-pártiak között incidens történt, amelyből kifolyólag

az új kormány helyzete felborult s a koalíció meghiusult.

Az incidens azzal kezdődött, hogy Simonovics és Trifunovics miniszterek heves támadást intéztek Radicsék ellen, mire azok kivonul-

tak a minisztertanácsból. A miniszterelnöki előszobában aztán Radics kezét nyújtott Majkics radikális képviselőnek, aki a kézfogást visszautasította a következő szavakkal:

— Politikai majomrongy, hazug, ki innen! Nem érdemled meg, hogy kezét fogjál veled!

Az esetet politikai körökben nagy izgalommal tárgyalják. Várják, hogy Uzonovics még ma este benyújtja lemondását a királynak, aki azt el is fogadja.

Öngyilkos lett a kínai forradalom egyik tábornoka

— Az Estilap eredeti távirata —

Pekingből jelenti az Indopacifik-ügynökség: Vupeifu a „forradalmi” tábornagy, miután a katonai csapatokkal szemben ellentá-

madása nem tudott eredményt elérni, elkeseredésében öngyilkosságot kísérelt meg.

**Délután 2 órakor
érkezett táviratok
a nyolcadik oldalon**

Apollo mozgószínház 3, 5, 7 és 9 órákor	Atlantid nyári mozi 4, 6 és 9 órákor	Matiné az Apollo mozgószínházban
Ma, szombaton először Zemgano Testvérek a legizgalmasabb cirkuszdrama. Hajmeresztő cirkuszműtávjok. A testvéri önfeláldozás meghatározó példája. A főszerepekben: STACIA NAPIER-KOVSKA a párisi opera primaballerinája, az „Atlantis” főszereplője és CONSTANT REMY.	Ma, szombaton és holnap vasárnap JISKOR a legszebb zsidótárgy film. Az igazgatóság, hogy mindenkinek módot nyújtson a remekmű megtekintésére, melőn leszámított helyárakkal, 10 és 20 lejes helyárak	Vasárnap d. e. fél 11 órai kezdettel a leggazdagabb kettős-műsor meg és pedig Marco és Pietro, a halász Mindkettő a legizgalmasabb kalandokkal teli hatalmas film.

Mi újság?

FRANZ STEINER

a világhírű nagy ének-mester, kamara-énekes egyetlen hangversenye 27-én a Kath. körben. Jegyek a Musicában. A Friedmann-koncertre megváltott jegyeket, aki a hétfői nap folyamán vissza nem váltotta, azt a Steiner-koncertre megtartottnak tekintjük és azt többé vissza nem váltjuk.

x Külföldi utazása előtt, felvágosításért, utlevél vizumozásért és vasúti jegyekért forduljon a Hegedüs Hirlapirodába. Telefon 4-58.

* Az izraelita nőegylet teaestélye. A nagyváradi izraelita nőegylet jubileumával kapcsolatban tartotta meg ezévi első teaestélyét. Az első teaestély sikere hebizonyította, hogy a nőegylet hölgyei mily hozzáértéssel szolgálnak a jótekonyság ügyét. E hó 21-én, csütörtökön este a Royal-kávéházban folytatja a nőegylet teaestélyeinek sorát. Ezen a második teaestélyen a Royal közkedvelt jazz-band zenekara fog közreműködni. A tea-jegy ára most is csak 40 lej lesz.

* Macalik Alfréd kiállításának vasárnap este zárul. A kiváló festőművész nagy feltűnést keltő tárlata vasárnap este zárul. Macalik majdnem minden képét eladta és a szép anyagi sikerén felül még szebb erkölcsi sikerben volt része. Több postamegrendelést kapott, amelyeket még a tél folyamán el kell végeznie. Többek között megfesti Tulbure György polgármester portréját is.

x Tündér Ujjak, Magyar Kézimunka Ujság októberi száma kapható a Hegedüs Hirlapirodában.

* A nagyváradi Lakásbérleti Szövetsége 2-3 alkalmas egyéni keres tagok gyűlésére. Jelenkezni lehet a főtitkári irodában Dr. Rozvány Jenő ügyvédnél, Delavrancea (v. Ritoók Zsigmond)-utca 1.

x Valencia kolon ma este 9 órákor nyílik meg Antalffy Margit tánciskolájában. Jazz-Band zenekarral.

x Női ruha szabászatot pontosan és alaposan csak Orbán-nél tanulhat. Rimanóczy-u. 13. sz.

* Eljegyzés. Gelbert Paula és Horváth Gyula jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

Haász Böske (Arad), és Dr. György Emil (Nagyváradi) jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

* Ma este van a Törökves-Acéhang műsoros estélye. Ma este pontban 8 órákor ligyullanak a Katholikus Kör dísztermének csillárjai, hogy a Törökves-Acéhang énekkarának ezidei első műsoros estélyét a publikum végigéltse. A rendezőség nem kimélt semmi áldozatot az est sikere érdekében és valóban olyan ragyogó programot állított egybe, amely bizonyára a legnagyobb elismerésre számíthat. Az estély műsorát, amely után hajnalig tartó tánc következik, különben itt adjuk: 1. Mácsay S. emlékműve. Éneklő a Törökves-Acéhang. 2. Asztal és ág. Jelenet. 3. Késő vágy. Dr. Horváth Akostól. Éneklő a Ferfi-Négyes. 4. ? ? ? 5. „Ballada” Metz A.-tól. Éneklő: a Törökves-Acéhang. 6. Belezna-dalokat énekel Kovács Béla. 7. Képviselő-jelölt. Vigjáték. 8. Esti csillag. Férfikarra áttette: Lobermayer Gyula. Közösköd.

* Esküvő. Vadász Annus és Finkler Antal ezuton is meghívják rokonaikat, barátait és jóismerőseiket. E hó 17-én, vasárnap d. u. 4 órákor Baross-u. 8. sz. alatt tartandó egybekelési ünnepélyükre.

* Öreg juhász halála. Brotea Tanasie, szegény juhászlegény, vagy harminc esztendőn keresztül legeltette Androu Denilla baltai gazda jószágait. Körülbelül tíz nappal ezelőtt elment otthonról, kihajította a jószágot a falu batarában levő nagy völgybe és azóta nem tért vissza. Gazdája kerestette mindenütt, míg végre tegnap a vaskóhi csendőrség egy járőre a község batarában megtalálta hulláját. A hullán nem voltak külsérelmi nyomok, valószínűnek tartják, hogy régi betegsége ölte meg.

x Tündér Ujjak, Magyar Kézimunka Ujság októberi száma kapható a Hegedüs Hirlapirodában.

* Orvosi kozmetikai rendező. Dr. Jeremiás Aranka Bulv. Reg. Ferdinand 24. (Uj plébánia-palota.)

x Részlet fizetésre is előírt temetéseket a „Kegyelet” Saspassage.

* A Famunkások taggyűlése vasárnap délelőtt 9 órákor kezdődik a Munkás-Oththonban. Minden tag megjelenését kéri a vezetőség.

x Női cérna harisnya divat színekben 110 Lei az „Old-England”-ban.

x Tündér Ujjak, Magyar Kézimunka Ujság októberi száma kapható a Hegedüs Hirlapirodában.

Dorian-Filmszínház	PASSAGE mozgószínház
Ma, szombaton utoljára, kivételesen 3, 6 és 9 órákor	Ma, szombaton fél 4, fél 6, fél 8 és egyenyed 10 órákor
Tarzan fia	10 felvonásos kacaglató es!
Izgalmas dzsungelfilm 26 felvonásban.	Fatty, Chaplin, Seff és Ham-Ham fellépésével
A főszerepben: Elmo Lincoln Rendes helyárak	10 és 15 lejes helyárak.
Holnap, vasárnap d. e. 11 órákor matiné 10 lejes helyárakkal Az arany ágy Rod la Rocque-vel Gyémánt csempézék Robert Warwick-kal Dorian-filmek.	
D. u. 3, 5, 7 és 9 órákor bemutató Egy gépirónó regénye	

x Özvegy Feldman Mártonné. Str. Vlahuta (Szt. János-utca) 30., ajánlja elsőrendű női, leány, ifjú divatszalonját.

Heyman szinkör

Ma először kerül színre
2 rész, egyszerre 10 felvonásban
a legszenzációsabb
legérdekesebb,
legújabb

Harry Piel
attrakció a
FEKETE PIERROT

felejtethetetlen alakításokat látunk.
Mindenkinek meg kell nézni!
Kedvezményes jegyek csak kedden érvényesek

Vasárnap d. e. 11 órákor
10 lejes helyárakkal
NAGY MATINÉ
Rang és mód
Szigeti József remekműve és kétfelvonásos bohózat.

* Az új váradi izraelita temetőt e hó 31-én avatják fel és adják át rendeltetésének. — Erre az alkalomra a Szent-egylet szép ünnepélyt készít elő, amely délelőtt 11 órákor kezdődik, amikor is a közönség elzarándokol a régi velencei temetőben eltemetett nagyok sírjához. Délután fél 3 órákor lesz a felavatási szertartás, a hagyományok szerint, amelynek befejezése után az új temető szertartási termében „Chevra-Szüdet” rendeznek. A Szent-egylet kéri azokat, akik ezen a Szüden résztvenni szándékoznak, hogy jegyeiket legkésőbb e hó 29-ig (péntekig) váltják meg. A közönség kényelméről különben autók fognak gondoskodni.

x Poulover és kötött-árú nagy választékban az „Old-England”-ban.

x Női ruha és kabátzövetek, selymek, vásznak, len és damasztárak, paplanok, matracok gyári árában 5 kavi részletre csakis Textil Centrala gyári lerakatban. Bul. Reg. Ferd. 18.

Moslim és ruhabáronyok óriási választékban Leimer Márton R.-T-nél.

Spanyol láz

fogta el most a világot: a női divatban hódít a színes, ragyogó nagy selyem spanyolkendő, a tánctermekben a spanyol zene lejt végig vad ütemével Amerikától Európáig. A Valencia és a Barcelona után új kompozíciókra készül José Padilla a legdivatosabb spanyol zeneszerző, új filmtémáit dolgozza fel Blasco Ibanez és D'Alverz kisasszony, a nagy táncosnő párját hiába keresi a világ. A „Die Dame” a legpompásabban illusztrált német hetilap a spanyol láznak hódol, és legújabb száma az új spanyol csodák megkapó során kalauzolja végig olvasóit. Pepita és spanyol barátain címen olvasható a „Die Dame”-ban James A. Abbe spanyolorsági cikke a spanyol táncosnők iskolájáról, ahol Maestro Emanuello nyújt megfelelő kiképzést és a „Die Dame” fotográfiája felénk sugározzák Spanyolország és a nagy világ diadalmát, megittasító szépségű nőinek egész sorozatát.

A „Die Dame” minden száma a Hegedüs hirlapirodában kapható.

Mit szól hozzá?

MIRE VALÓ A KÉS?

Vendéglői tapasztalataink alapján szükséges, hogy a kések rendeltetéséről rövid fevilágosítást adjunk. A mindennapi életben a késnek már nem jut olyan jelentős szerep, mint azelőtt, bár egyesek túlzott jelentőséget tulajdonítanak neki. A zsebkés például mára a kivesző tárgyak közé tartozik, mint a tyukszemvágó, amelynek szükségességét, az új cipődívat, az amerikai bő, kezdi fölöslegessé tenni. A zsebkés különösen a perifériákon található még nagy számban, ahol evéshez és szurkálásokhoz kell. Nem zárva a falusiak bicskájáról, amely arra kényszerítette bennünket, hogy egy lépéssel tovább a tanyai késekről emlékezzünk meg, majd Európa határain is túl a népek, törzsek és vad csatádok késeinek életét ismerjük. Kizárólag városi, vagy ha jobban tetszik civilizált kések azok, amelyekről vázlatos utmutatást szeretnénk közzéadni. Ezek a kések Weininger után szabadon két nagy főcsoportba oszthatók. Női és férfi csoportba.

Minden álszemérem nélkül megjegyezzük, hogy a kések nemiségét azokról tettük függővé, akik alkalmazzák őket. Természetesen a bicska az férfi kés. Zsebkés a női kezében éppoly különös volna, mint a szivar, vagy a férfi zsebében a ruha. Végezzünk a férfi késekkel előbb. Ebbe a csoportba tartozik a dikics a szuszteriparnak ez a fontos eszköze. Jellegzetes férfikés a kenyérvágó és a tyukszemvágó. Az utóbbi, bármily szokatlanul hangzik is, csak férfi nakkasztó illet. Nőt tyukszemmel elképzelni nem ideális s a szempontunk ebben a kérdésben kizárólag platonikus alapokra helyezkedik. Mint már említettük ez az alfaja a férfikéseknek kiveszőben van s nem sokára már, mint emlék dereng majd ha lábujjaink ismét fájnak. A többi férfikésekről ennyit tudni talán elég. Most térjünk át a nagyon fontos női késekre.

Mielőtt a konyhakés jelentőségét méltatnánk engedelmükkel a legközelebbi konyhába sietünk, ahol türelmetlenül várunk reánk. Na, már ott is vagyunk. A szakácsnő, mérhetetlen hasán a kötérv már véres. Tehát a liba ölése már megtörtént. A hölgy kezében hatalmas tör villog. Ez a konyhakés. Az asztalon tépett liba hulló teteme pihen. Ez az éldozat. Mily csöndes. A nyakán nem látszik a vágás. Csörét éppen felénk fordítja, szeméi lehunyvák, mintha aludna. Egy gyöngéd mozdulat, egy halk nyisszanás és ime a liba, amely pillanattal előbb még álmódott talán, kitárt kebelével, visszadobta a konyhakést.

Atmeneti kabát
Börkabát
Gummikabát
Gyermekek télikabát
MENDEL
Regele Ferdinand
(Rákóczi-ut) 3.

Női luxus-cipők
olcsó hete WEISZ-nál,
Str. Nic. Iorga (Zsidó)-utca 8.

vonhatatlanul látható hatalmas májjal, már a végzeté. Ismét csönd. A szakácsnő leteszi a kést és kétkezével vág a testben. A kés, mintha szégyelné tettét, pirulva buvik meg a liba árnyékában. A nyele nem is látszik. Csak az éle, mint démoni mosolyra vont száj. A pengéjéről lopva indul egy sugár, hogy megbabonázza a férfiakat.

A szakácsnő és a konyhakés olyan, mint anya és lánya. A lány a mama boldogságának raffinált eszköze. Tudhat-e férfi úgy bánni a konyhakéssel, mint egy anya? A férfi. Tejesembertől házmasterig. Aki hosszas lelki vívódás után beleszeret a lányba és kiveszi a fiókból. De ő, a konyhakés, amely a szakácsnő kezében finom műszer, vagy, ha kell hősi kard, Lionardo ecsetje, a toll, mellyel Baskircsev Mária sercegte végig a naplóját: a szöktetés után az erőszak durva eszközévé válik. Mily nagy a visszhangja a halk nyisszanásnak. És ki áll fölnyitott mellkasával a bírak előtt?

Érdekes, hogy a gyilkos — ez moziban figyelhető jól meg, — sohasem csókolja meg a kést, csak szenvedélyesen magához öleli. Aztán megmarkolja a bluzánál és maga elé tartja és undorral eldobja. De nem csókolja meg egyszer sem, mint a vendéglői késeket szokták különösen a nők.

Jellemző a nőknek ez a logikátlansága. Miért csókolják le a főzeléket a késről? A leves és a főzelék mellett ott a kanál. Mire való a kanál? Igaz, pardon, karálal nem szokás főzeléket enni.

AKIK ELŐRE VÁRJÁK A KÖSZÖNET

A házak tövében olyanok, mint a kisarjadt gombák. Tudvalevő, hogy a gomba sohasem emel kalapot. Már messziről észrevesznek és hipnotikusan mereszlik rád a szemüket, mint a kígyó a verébre. Izléses ember nem is állhat ellen az előreköszönés kényszerének. Akik várják a mások köszönését, rendszerint gögös senkik, akiket kielégít a szembejövő ismerős vélt megaláztatása. Nővényi hasonlatot önkéntelen fölfedezhet bennük az ember. Bosszantóak, mint a csalán, amelytől csak abban különböznek, hogy ők maguk dagadnának fel, ha valaki beléjük tenyerelne.

Hazaszállítják Oroszországból a még ott sanyalódó erdélyi hadifoglyokat

A román-orosz központi bizottság ülésének érdekes napirendje

— Bukaresti tudósítónk távirata —

A legutóbbi napok egyikén összeült Bukarestben a vegyes román-orosz bizottság, amely a Dnyeszter-vonal nyugalmával kapcsolatosan megbeszélte különböző kérdéseket.

A jövő hó közepén aztán összeül a központi román-orosz bizottság, amelynek hivatása az, hogy a Dnyeszter-vonal őrzésével egyidejűleg

megoldja a Romániában tartózkodó orosz menekültek problémáit is.

Mivel Románia és az orosz szovjetkormány közt van már egy egyezmény, mely szerint a központi bizottságnak egy-egy román földön, egyszer Oroszországban kell tartania üléseit, Bukarest részéről kérdést intéztek a hivatalos szovjetkörökhöz arra nézve: melyik időpontra tűzzék ki a központi román-orosz bizottság tanácskozásait és melyik várost jelöli ki Moszkva a delegációk találkozó helyéül?

E kérdésre most érkezett válasz. A szovjetkormány elhatározta, hogy a román-orosz központi bizottság ülését november 15-ére Kamence-Podolszkban hívja össze.

A Dnyeszter-vonal rendfenntartásának problémáin kívül tárgyalni fogja a központi román-orosz bizottság a Romániában tartózkodó orosz menekültek ügyét is. Ezt a kérdést különben megvitatta a vegyes bizottság legutóbb Tighinában tartott értekezletén.

A román delegáció álláspontja ez volt: a román kormány meg akarja oldani az orosz menekültek problémáját, azonban meg kell határozni a módját annak: hogyan fogják repatriálni a menekülteket, és pedig:

ki térhet vissza Oroszországba és ki nem?

Mivel minderre nézve még nem jutottak megállapodásra, a most üléselő bizottság újból napirendre tűzi a kérdést.

Nyilvánvaló, hogy az orosz menekültek repatriálásával egyidejűleg fel fog merülni ama moldovai románok hazaszállításának kérdése, akik Szovjet-Oroszország különböző vidékein laknak és akik

visszaszeretnének térni Besszarábiába.

ahova családi szálak fűzik őket. Szó lesz továbbá arról, hogy

hazaszállítsák Szovjet-Orosz-

országból a még ott sanyalódó és erdélyi származású hadifoglyokat,

valamint a világháború idején ott rekedt regátbelieket.

A vegyes bizottság tagjai: Jovanovici tábornok, hadügyi államtitkár, Eugen Jonescu-Darzu, — a kisenevi törvényszék elnöke és Zaharia Husarescu, a besszarábiai szigurancák felügyelője, továbbá néhány titkár és tolmács.

Nemzetközi pénzügyi tröszt alakul Berlinben

— Budapesti tudósítónk távirata —

Berlinből jelentik: A Wolff-ügynökség közlése szerint legközelebb nemzetközi pénzügyi tröszt alakul, amelynek célja nemzetközi üzletek finanszírozása és hosszulejárta hitelek nyújtása. Az

előkészítő tárgyalásokon egy-egy angol, amerikai, belga, francia, holland, svájci, cseh, osztrák, svéd és német pénzintézet vesz részt.

Magyar tagozatot kap a nagyszalontai állami gimnázium (?)

Főlemelik a tanárok fizetését — Bota György főigazgató nyilatkozata

Tegnap délután jött haza Bukarestből Bota György tanterületi főigazgató, akit Petrovici közoktatásügyi miniszter magához rendelt. A főigazgató utjáról a következőket mondotta az Estilap munkatársának:

— A miniszter úr meghallgatta előterjesztéseimet, többek között a nagyszalontai állami gimnázium magyar tagozatának felállítására vonatkozólag.

A szalontai magyarság ugyanis kéri a magyar szekció felállítását.

— A miniszter részletes jelentést kért az ügyről és kijelentette, hogy abban az esetben, ha

elegendő számú magyar diák lesz, engedélyezni fogja a magyar szekció felállítását.

— Kijelentette a miniszter

előttem azt is, hogy az állami tanárok jelentékeny mérvű soronkívüli fizetésemelést fognak kapni.

Ismeretes, hogy T. Bure György polgármester bizottságot nevezett ki a célból, hogy a filmfeliratok, cégtáblák és üzleti hirdetések román szövegének helyességét ellenőrizzék, illetve kijavítsák. A bizottság tagjai Bota György főigazgató, M. Samarineanu és Petre György írók, valamint Popa Mihály előljáró.

Kérdést intéztünk a bizottság működésére vonatkozólag is a főigazgatóhoz, aki azonban csak annyit közölt velünk, hogy a bizottság még nem kezdte meg munkáját. Arról azonban, hogy a bizottság az újfajta cenzurát miként fogja gyakorolni, nem mondott semmit.

Brilláns gyöngy ékszerek KÁLMÁNNÁL

Othoni kell teremteni a váradai aggok számára!

A konszolidáció rögzös országutján botorkálva olykor-olykor megpihentünk a normális élet tisztán, elmélázhatunk problémákon, amelyek égetnek, kínoznak, gyötörnek bennünket, amióta a nagy világégés elhamvasztotta az építő munka nagyotakarásait. Körülbelül egy évtizede, vagy még jóval előbb a társadalom lelkiismerete diktálta a tempót emberbaráti, népjóléti intézmények megteremtésénél, állam és társadalom vállvetve versengtek, hogy a porból felcsemegjenek azok, akik az élet meletében bánt, akik gyámolító segítség nélkül elvesztek volna. Amikor aztán a világ minden sarkában fellángoltak a gyűlölet tüzei, mintha derékban roppant volna köztük minden becsületes törekvés. Minden jószándék ekkor a háborús sebek heggesztésén buzdulkodott. Az élet tovább forrt, sistergett, pillanatok alatt évezredek szenvedéseit ment keresztül az emberiség és már régen elnémultak a gyilkos legyverek, amikor még mindig átalakulások kebelében elvadt el minden emberi törekvés, amely a társadalom jótékony átszervezését tűzte ki célként. A gyűlöletlázok esztendők leledtető munkájában elhamvadtak, a kialudt parazsat az emberiség elhivatottjai eltakarították és ma talán elkövetkezett az idő, hogy az embermentő, segítő munka elcsúszott forralt fel lehessen venni ott, ahol egy véres decennium előtt kiesett a kezekből. A háború előtti humanitarius kötelességek megszűnéséről szóltak. A békésrendek megoldásra váró kérdései új területekkel szélesedtek és itt az ideje, hogy állam és város megragadják az iniciatívát, mozgósítsák a társadalmat azoknak az érdekekben, akiket az akut problémák háttérbe szorítottak.

Egyike ezeknek a problémáknak a gondozás nélkül maradt aggok ellátása. Magukramaradt, magukkal tetteik aggastyánok lepik el a város területét, valami leírhatatlan nyomorúságban tengődnek a város különböző részein munkában, nélkülözésben eláradt, elzáradt emberek, asszonyok. Ennek a százezer lakosú városnak nincs egy olyan intézménye, ahol ezek az emberek eláradt életüket megpihentethék és a részvétlenség árckapartján kihalóva, küzködve adták ki lelküket. Nélkülözés, szenvedés, betegség az osztályrészük, a hajléktalanság külvárosi ólakba ülték őket, köztük olyanokat, akik fiatalabb esztendőikben jobb napokat láttak, akiknek szegénységét, nyomorúságát szemérmességük eltakarja. A nyomor ajánlólevelével kezünkben látogatjuk sorra a külvárosi viskókat, lépten-nyomon belebotlunk az elaggott emberekbe.

Ezért elérkezettnek látjuk az időt arra, hogy felhívjuk az illetékeseket: teremtsék meg a nyomorultak számára a nagyváradai aggokházát. Leikes emberbarátok láradhatatlanul dolgoznak egy ilyen intézmény megteremtésén és ezzel az igyekezettel párosul a város jelenlegi intézőinek jószándéka, nem szabad hát elszalasztani az alkalmat, hozzá kell látni felekezeti és nemzetiségi különbség nélkül az aggokháza megteremtésének munkájához. Ismerünk kész terveket, szándékokat; ezeket akarjuk a közeli napokban előcsinálni és ezért ébren tartjuk a kérdést, hangot adunk minden

olyan törekvésnek, amely ezt a gondolatot akarja megtestesíteni. Nemesebb, hálásabb feladat e pillanatban nem igen jelentkezhetik, mint az aggokháza megteremtésének gondolata.

SZÍNHÁZI ÉLET

42-ös szám

megérkezett.

Darab-**Jedermann**

Ára 40 lei.

Rapható a

Hegedűs Hirlapirodában.

és a hirlapárusító kioszkokban

Itéleték

a rendőrbírószágon

Ezárás és suljos pénzbiroság

Mozgalmas napja volt tegnap a váradai rendőrbírószágnak. Az első emeleten levő hivatal előtt várakozó emberek nagy csoportja, akik jórészt külvárosi vendéglősök, korcsmárosok, bérkocsisok, de az egyszerű emberek között akad néhány jobban öltözött, közismert arc is.

Szabó Samuelt szőlítják be először. Néhány perc múlva már el is távozik, száz lejre bírságolták, mert az udvarát nem takarítja rendesen.

Schlesinger Lajosné már tovább időzik Hrior kapitány szobájában és az ajtón keresztül is kihallatják a vitatkozás:

— Már mint az én kutyám! — mondja Schlesingerné — az kérem ki van zárva. Nem harap az senkit sem meg, már azért sem, mert olyan öreg, hogy egy foga sincs. Ha tetszik, hát fel is hozhatom.

Hrior kapitány nem kívánja a kutya előállítását és száz lejre bünteti Schlesingernét, aki ebben meg is nyugszik.

Klein Dávid „korai vásárlás” miatt került a rendőrbírószágra. Háromszáz lejébe került a sietés. Nem szívesen, de tudomásul veszi a döntést.

Krizsán Péter bérkocsissal nem könnyű végezni. Két jelentés is fekszik az asztalon ellene. Viszony egy bizonyos, hogy dolgában következetes. A jelentések szerint állandóan felügyelet nélkül hagyja lovát:

— Csak egy pillanatig voltam oda és akkor jött az ellenőr! — védi magát Krizsán.

— Tehát kétszer két pillanatig! — replikázik a rendőrbíró.

Ezek a pillanatok viszont roppant drágák. Öt napi ezárás és ezer lej pénzbiroság jár értük.

Bodea György, Láva György és Bara Mihály egyszerű parasztemberek egyszerre mennek be. Tejet hordanak be a városba és nem volt rendszám a szekéren. Ötven — ötven lejre büntetik őket.

Dukász László, úgy látszik, többet ivott a kelleténél és kurjongatásával felverte az utca csöndjét. A népies szórakozás csekély száz lejébe került.

Szovát János bodegás husz perccel később zárt. Kétszáz lejre bírságolják.

Halmi Andor és Iván György összeszólalkoztak az utcán. Miután a veszekedést Halmi kezdte, 300 lei a büntetés. Iván György mint szenvedő fél csak száz lejt fizet.

Még néhány apróbb ügy és egy órára újra néptelen a folyosó.

MOZI

— A Dorian-filmszínházban ma, szombaton utoljára látható a „Tarzan fia” című izgalmas film, amelynek mind a 26 felvonása egyszerre kerül vetítésre. Elmo Lincoln, a hatalmas erejű és páratlan ügyességű amerikai filmszínész játssza a darab főszerepét. Az előadások kivételesen 3. 6. és 9 órákor kezdődnek. Holnap, vasárnap délelőtt 11 órákor matiné 10 leies helyárakkal. Szinre kerül „Arany ág”. Rod la Rocque és Vera Reynalds-sal és „Gyémánt csempészek” Robert Warwick-kal. Dorian-filmek! — Vasárnap délután lesz a bemutatója a „Gépirónó regénye” című filmnek.

— 10 felvonásos vigiáték műsor látható 10 és 15 leies helyárak mellett ma a Passage mozgásházban. Szinre kerül: „Sefi a vízgyógyintézetben”, „Chaplin kellekes”, „Fatty vetélytársa”, „Hogyan lett ő lekvárkirály”, „Hiam, az esőcsináló” című 2—2 felvonásos burleszkéből álló műsor. Az előadások fél 4, fél 6, fél 8 és egy negyed 10 órákor kezdődnek.

Svájci kar- és zseborák KALMANNAL

Heuman színikör

Szombat: Fekete Pierrot-Harry Piellel.
Vasárnap: Fekete Pierrot-Harry Piellel.
Hétfő: Fekete Pierrot-Harry Piellel.
Kedd: Fekete Pierrot-Harry Piellel.

— Fekete Pierrot. Ma először kerül bemutatásra 3 órákor mérsékelt helyárak mellett. A nagyszerű 10 felvonásos film, melyben Harry Piel játssza a főszerepet, négy napig marad műsoron. A legszenzációsabb filmújdonosság, nem az a sablonos Harry Piel attrakció, melyeket eddig láthattunk, hanem egy teljesen új, a legidegizgatóbb eseményekkel telt. — Elsőrangú partnerei vannak, kik osztoznak a film minden napi sikerében. Jön: Köszvényű Démon.

NYILTTÉR

Alulírottak társas viszonyunkat megszüntették s a kiválás folytán Dr Roxin Tódor ügyvédi irodáját: Parcul Traian 12 sz. a. (Törvényszék mellett) nyitotta meg.

Dr Zigre Nicolae,
Dr Roxin Tódor.

Sláger olcsó hét a Körösparti Áruházban

Ruhaselyem eolin minden színben	390
Ruhabársony csikos	93
Crep de chine selyem, belföldi	525
Crep de chine selyem, francia	965
Japone selyem minden színben	495
Kabát diffinposztó, tiszta gypju	495
Kabátszövet divatszineken	636
Ruha ripszszövet minden színben	296
Férfiöltöny-szövetek	365
Férfi double-szövetek	490

Vásznak, belésárak, mosóárak, különleges kabát- és kosztümszövetek

hallatlan olcsó eladása e héten

2757

Bacher Emil szívszélhűdésben meghalt

Budapesti tudósítónk táviratozza, hogy Bacher Emil, a Viktória-konzern volt elnök-igazgatója, tegnap este szívszélhűdésben meghalt.

Bacher Emil neve évtizedekig volt fogalom a magyar malomiparban, amely főként ennek az egyszerű tisztviselőből feltört malomkirálynak köszönhető, hogy uralta az európai piacot. A magyar liszt sikere a külföldön összefüzdődik Bacher nevével, aki hatalmas koncepcióval építette ki a Viktória-konzernt. A legnagyobb magyarországi malmokon kívül Románia, Csehszlovákia és Jugoszlávia legkötönyebb malmait tartoztatja a Viktóriához s a részvény többség felett Bacher Emil rendelkezett. Nagyváradon is volt érdekeltsége a László és Hunyady malomnál.

A 70 éven felüli öregúr reggeli 7 órától este 9-ig ott ült hivatalában és intézte roppant kiterjedésű üzleteit, — amelynek a számai elnyúltak Kis-Ázsiáig és Amerikáig. Vagyonát horribilisre becsülték és tényleg, Magyarország egyik leggazdagabb emberének számíthatott. A Viktória-üzemek először akkor hallattak magukról, amikor két év előtt háromszázezer angol fontos kölcsönt vett föl Bacher Londonban. A közel tíz millió aranykoronás kölcsönt az angol tőzsde egy délután lejegyezte, annyira jónak tartotta Bacheren keresztül a magyar malomipart. Bacher Emil ezt a horribilis summát nem fektette be teljes egészében vállalatába, hanem a nagyobbik felével házard spekulációt kezdett. Bacher Emil azt hitte, hogy a rendelkezésre álló összeggel és főleg az évtizedek által kifejlesztett taktikai érzékével Budapestról irányítani tudja a chicagói gabonapiacot. Ebben a feltevésben azonban végzetesen csalódott s a Viktória megingását vonta maga után. A londoni nagy kölcsön teljesen veszélybe került s az angol hitelélet zavartalanága érdekében a magyar kormány súlyos milliárdokat vállalt át Bacher helyett. De a korlátlan hatalmu Bachernek nem csak az uralkodása dőlt meg, hanem súlyos invektívákat magyaráztak bele chicagói üzletkötéseibe, amelyet romlásba kezdtek az ország egész malomiparát, sőt az utódállambeli érdekeltségek egy részét is megingattak.

A lisztfejedelmek börtönbe kerültek és betegségére való tekintettel legutóbb házi őrizetbe engedték. Azóta rendőri felügyelet alatt állt, egy évvel ezelőtt még Közép-Európa egyik leggazdagabb vállalkozója, aki tízezer embert dirigált. Vállalatai sorsa felett éppen tegnapelőtt döntöttek. A Molinumban vette át bizonyos feltételek mel-

lett a Viktória érdekeltségeit. — Bacher is ott volt a végső tárgyalásoknál, véleményt is nyilvánított, de véleménye nem esett meg.

Megint verekedés volt a porosz országgyűlésen Megszavazták a Hohenzollern-javaslatot

— Az Estilap eredeti távirata —

Berlinből jelentik: A porosz országgyűlés tegnapi ülésére a kormány rendkívüli intézkedéseket léptetett életbe. Erre az ülésre tüzték ki ugyanis a nagy port fölvert Hohenzollern-javaslat harmadik olvasását.

Ez a javaslat tudvalevően megállapítja a porosz uralkodóház tagjai vagyonának kisajátításáért fizetendő összeget. A parlament üléstermét a tanácskozás idejére szigorúan elzárták és a karzatokra is minimális jegyet bocsátottak ki. A parlament épületét sűrű

rendőrkordon vette körül és

a közelben erős rendőri készséget összpontosítottak.

Majdnem négy órás szavazás után 258 szavazattal 38 ellenében

elfogadták a javaslatot.

Hatvanöt nem szavaztak. A szavazás ideje alatt a kommunisták heves jeleneteket rögzítettek az ülésteremben és többször verekedésre került a sor.

Országos cionista konferencia Váradon

Erdély és Bánát cionistái ezidei országos konferenciájukat Nagyváradon tartják. A konferenciát, amelyen a cionisták beszámolnak az elmúlt évben folytatott működésükről és megállapítják jövő évi programjukat, a Zsidó Nemzeti Szövetség helyi csoportjából, valamint a Mizrahi és az ifjusági blokkban tömörült csoportokból alakult bizottság rendezi. Ez a bizottság permanens irodákat állított fel, amelyek a konferencia szervezésének és a vendégek elszállásolásának munkálatait végzi. Értesülésünk szerint a vendégek sorában lesz dr. Mayer Ebnér csernovitzi rabbi, Románia egyetlen zsidó programmal megválasztott képviselője és Félix Rosenblüh, a cionista végrehajtó bizottság tagja is.

Az első cionista kongresszust — mint ismeretes — Bazelen tartották 1897-ben. Itt mondta dr. Herzl Tivadar emlékeztető beszédét, amely szerint „A cionizmus visszatérést jelent a zsidósághoz, a zsidóországba való visszatérés előtt.” Itt állapították meg az úgynevezett bázeli programot, amely szerint „A cionizmus törekszik a zsidó népnek nemzetközileg biztosított otthont teremteni Palesztinában.” Ez a program vezeti a cionistákat ma is és ennek jegyében fog a váradai konferencia is lezajlani.

A román igazságszolgáltatás magyar nemzetiségű bírát dicséri Dinopol államtitkár Külön elismerés Szöllőssy Gyulának

Most, a parlament őszi ülésének megnyitása előtt a kormány ugyanis az államélet konszolidálására törekvő számos törvényjavaslatot készít elő. Egy újságíró Cudalbu igazságügyminiszterhez fordult és megkérte:

ismertesse miniszteriumának készülő törvényjavaslatait.

A miniszter Dinopol igazságügyi államtitkárhoz utasította az újságíró, aki hosszabb nyilatkozatban ismertette az új lakástörvényről, a bíróságok átszervezéséről, az árvaszék kérdéséről készített javaslatokat.

Kitért a miniszter az igazságügyi szolgálatában levő magyar nemzetiségű bírák munkájára is,

amivel kapcsolatban többek közt ezeket mondotta:

— A legnagyobb súlyt arra helyezük, hogy jó bírói karunk legyen s erről lévén szó, szívesen ismerem el az ország magyar nemzetiségű bíráiról, hogy hámulatosan teljesítik rájuk bízott kötelességeiket.

— Nyugodt lelkiismerettel mondhatom, hogy ritkán találunk kiválóbb bírákat, mint az önközül valók közt. Hogy egyebet ne mondjak, ott van Fehér bíró Temesvárt, Bálint bíró Kolozsváron és Szöllőssy Gyula Nagyváradon. Mindhármán elsőrangú tehetségek, akik ezenkívül

kitünően megtanulták az államnyelvet is.

Az államtitkár nyilatkozatának a magyar bírák elismeréséről szóló része nem lep meg bennünket. Szöllőssy Gyula a váradai törvényszék kitűnő bírása, több, mint két évtizede él közöttünk és hosszú időn keresztül működött, mint esküdtbírói elnök. Az impériumváltozás után letette az esküt, hozzákezdett az államnyelv megtanulásához és évek óta a legkiválóbb kiejtéssel tárgyal román nyelven. Elsőrangú jogász és a váradai törvényszéknek ma is elismert tekintélye. Nagyszerű kvalitásait minden időben méltányolták és egyenes puritán jelleme minden politikai hajlandóságtól, minden elfogultságtól való tökéletes mentessége az igaz bíró típusává nemesíti Szöllőssy Gyulát. Hogy ezt így kifejeztem, a legmagasabb fórumok is elismerik, azt magunk is jóleső érzéssel reprodukáljuk.

Időjárás

Tavasziasan üde napok, de egész Európából szép időt jelentenek.

Prognózis: Változatlan, emelkedő hő tendencia.

A Munkás-Otthon Egyesület
műsoros
táncmulatsága
17-én délután 4 órakor
a Munkás-Otthonban

A mai
zürichi nyitás
BUDAPEST 27750

BERLIN . . . 12320 PARIS 1490—
NEW-YORK 51775 PRAGA 153250
LONDON . . 251175 B. PEST . 7250
BÉCS . . . 7305 MILANO 2110—

Nagyváradai árfolyamok

Magyar korona	385 pénz	375 áru
Dollár	185—	187—
Cseh korona . . .	550	555
Svájci frank . . .	36—	3610
Osztrák shilling .	2610	2620
Francia frank . .	535	540
Angol font	903	906
Olasz lira	760	770

Bukaresti zárlatok (déli 12 órakor)

BUDAPEST	—	—	—	2655
BÉCS	—	—	—	2660
PARIS	—	—	—	544
LONDON	—	—	—	903
ZÜRICH	—	—	—	3615
MILANO	—	—	—	770
NEW-YORK	—	—	—	18625
PRAGA	—	—	—	552

Divatfळेlek és barchendek gyönyörű mintákban nagy tömegben érkeztek Leitner Márton Rt.-hoz.

Női luxus-cipők
olcsó hete WEISZ-nál,
Str. Nic. Iorga (Zöldfa-utca) 8.

Kelengyékhez vásznak, chifonokat a legjobb minőségben kaphat Leitner Marion R.-nál.

ÚJ KÖNYVEK:

P. Moraud:

A galáns Európa
150 Lei

Jack London:

Mikor az Isten kacag
137 Lei

Kapható a Hegedüs
Hírlapirodában.

CORONA Collection

Nagy választékban klasz-
szikus zenedarabok hal-
latlan olcsó árban árusítja
Hegedüs Hirlapiroda

Egy-egy mű ára 50.- lei

Beethoven: Orchesterwerke I-III.
Borodin: Berühmte Kompositionen
Bruckner: Symphonien I-II.
Bach: Berühmte Kompositionen
Chopin: Nocturnes Polonaise
" Compositions Diverses
" Berühmte Preludes
" Berühmte Etüden
" Berühmte Mazurka
Field: Nocturnes
Haydn: Kammermusik
" Sonaten
" Die Schöpfung
" Die Jahreszeiten
" Symphonien I-II.
Händel: Klavierkompositionen
Heller: Klavierkompositionen
Liszt: Ungarische Rhapsodien
" Célbres Transcriptions d'Après Wagner
" Célbres Compositions
Mendelssohn: Klavierkompositionen
" Symphonien Kammermusik
Mahler: Symphonien Ausgewählte Sätze
Mozart: Klavierkonzerte
" Orchesterwerke
" Berühmte Klavierstücke
" Sonaten
" Kammermusik
Rich. Strauss: Symphonische Dichtungen
Rich. Strauss: Berühmte Kompositionen
Schubert: Berühmte Tänze und Marsche
" Berühmte Lieder
" Klavierkompositionen
Schumann: Album für die Jugend
" Kinderszenen
" Symphonien Oratorien
" Kammermusik
" Waldszenen Albumblätter
" Davidsbündler Kreisleriana
Smetana: Klavierkompositionen
" Kammermusik Orchesterwerke
Tschaiikowsky: Berühmte Stücke
Wcber: Klavierkompositionen

Kaphatók a
Hege Hirlapiroda
zer osztályában

Vidéki megrendeléseket
azonnal elintézzük

Emelni fogják a tisztviselők lakbérét is

Bukarestből jelenti a Rador: A lakbérleti törvényjavaslatot a kiküldött bizottság elkészítette. A bizottság az elkészített javaslatot a minisztertanács elé terjesztette, amely a legjobb törvényhozó tanácshoz fogja átadni. A Cuvantul biztos forrásból szerzett értesülés alapján közli, hogy csak a köz-

tisztviselők és nyugdíjasok lakbérleti szerződését hosszabbítják meg, míg a többi kategóriák lakásait visszaadják a szabad forgalomnak.

A köztisztviselőknél is megengedik a lakbér emelését az 1916. évi lakbér 10-től 20-szorosára, a lakó anyagi helyzetének arányában.

A kövér ügyvéd és a szűk ablak Mulatságos történet az olmtüzi gyorsról

Olmützből írják, hogy a tegnap délutáni gyorsvonat beérkezésénél olyan jelenet játszódott le a pályaudvaron, amelyre talán Stephenson György születése óta nem volt példa. A gyorsvonatot szabályszerűen fogadták a pályaudvaron, az utasok ki- és beszálltak, amikor egyszerre csak éktelen ordítózás vonta magára a figyelmet.

A lárna egy másodosztályú kocsiból tört ki. Az emberek, természetesen, azonnal a másodosztályú kocsi felé fordultak. Itt egy keskeny ablakból egy vastag kövér úr hajolt ki és éktelenül ordított.

— Disznóság, alávalóság, amit az emberrel művelnek — harsogta — ezt már nem lehet kibírni, feljelentem az egész bandát...

Az állomásfőnök rendőri segédlettel azonnal ott termett s csakhamar megállapította, hogy az ordító úr fogoly s nem tud kijönni abból a kis helyiségből, ahova bezárkózott.

A dolog úgy történt, hogy a kövér úr, akiről különben később kitént, hogy dr. Jarmer Alfréd ügyvéd, Jägerndorf állomás után elhagyta a fülkáját s bement egy helyiségbe. Ennek a kis helyiségnek az ajtaján annyira bevágta maga után, hogy a szerkezetében valamilyen hiba támadt s nem tudta többé kinyitni. Nekifeszítette az ajtónak a vállát, rugdos-ta, öklével püfölte, de — hiába.

Az ajtó ez kéfé, se befelé nem mozdult.

A dörömbölésre a kalauz is előjött, de ő sem tudott az ügyvéden segíteni. A toporzékolás egészen Olmützig tartott. Itt Jarmer még hevesebben fakadt ki.

— Ilven wirtschaft! — kiáltotta magánkivül. Hogy történhetik meg ilyesmi?!

Az állomásfőnök csillapította, azt mondta neki, hogy az ajtó nem lehet kifeszíteni, mert a gyorsvonat mindössze öt percig áll az állomáson, a kifeszítésre tehát nem érnek rá.

— Arra kérem tehát a doktor urat, — tanácsolta — hogy

szíveskedjék kimászni az ablakon.

A doktor ur erre többszáz ember jelenlétében felkapaszkodott s próbált kimászni az ablakon. A próba azonban nem sikerült, az ablak tulságosan szűk volt, ő pedig tulságosan kövér volt.

A közönség tomboló kacajjal fogadta a kimászási kísérletek meggyúsulását.

Mindenki más és más tanácsot adott a szerencsétlen fiskálisnak:

— Nyomja egy kicsit össze a máját! — kiáltották feléje innen is onnan is, — vagy a hasát tegye a zsebébe.

Jarmer kékült-zöldült s mindig újabb kísérleteket tett, hogy kijusson. Végül

létrán egy tüzőltő mászott fel s ez huzta ki az ügyvédet.

Vértől csöpögött, amikor végül szilárd földet érzett a lába alatt. Az állomásfőnök intett, a kalauzok fűtyültek és a gyorsvonat tovább robbogott.

Ro-Ro-Rózi

Az új világláger 36
lei. Kapható a Hegedüs Hirlapirodában.

x Utleve és vizumügyekben a Hegedüs Hirlapiroda mindenkinél szívesen szolgál felvilágosítással.

x A NAGY SIKER. Ro-Ro-Rózi! Charleston-Fox-trot, a világ legszenzációsabb slágere, magyar szöveggel, olcsó kiadásban 36 Leierért csak a Hegedüs Hirlapirodában veheti meg.

* Hencser részletre, Mansberg-nél, Vlahuta (Szent János) u. 7.

x (Zweites Oktober Heft) Die Dame 2-ik októberi száma megérkezett a Hegedüs Hirlapirodában.

Legtisztabb faj,
legszebb
farkaskutya
kölyök, him,
azonnal, alkalmi olcsó áron
eladó.

Megtekinthető Ciorogariu (Uri) utca 24 sz. alatt a ház-felügyelőnél, aki eladó címét közli.

Jegyezze fel ma-
gának ezt a cí-
met, ha Párisba
utazik:

Trinite Palace
Hotel

41. Rue Pigalle

Luxus-kényelemmel be-
rendezett hotel.

Minden szobához fürdő-
szoba, telefon.

Szobaárak: 30 franktól
110 frankig.

(Operától és Montmartre-
tól 5 percre).

Felvilágosítást vizumról,
utazásról, jegyek áráról a

Hegedüs Hirlapiroda
nyújt

Nem
selejtés
cipő

Cipő

divat terén vezet

Gonda Testvérek

Cipőáruháza Bulev. Reg. Ferdinand (Rákóczi)-ui

Már
500 leitől
feljebb

VIZUMOT

leggyorsabban és legponosabban a
Hegedüs Hirlapiroda intéz. TELEFON 458

Újból munkába léptek Erdélyi Miklós ellenségei

AZZAL VÁDOLJÁK, HOGY MEGNEHEZÍTI A ROMÁN SZINTÁRSULATOK MUNKÁJÁT — TULBURE POLGÁRMESTER NYILATKOZATA

Szegény Erdélyi Miklós, még be sem fejezhette a szerkesztés nehéz munkáját, még teljesen bizonytalan, hogy mikor kezd el a szezon, de már is akadtak „jóakarói”, akik a legképtelenebb rágalmakkal illetik, hogy becsületes intenciókból fakadó törekvéseit elgáncsolják és személyét magasabb hatóságok, sőt a minisztérium előtt befeketítik. Az ismeretlen ellenségek rögtön nehéz üteget használnak és rákariják sütni Erdélyre, hogy túlfutott sovínizmusból a Váradra jövő román propaganda társulatok szereplését igyekezzék megakadályozni.

Hogy a különben jóhiszemű szépművészeti minisztériumot mennyire félre lehet vezetni az ilyen „bemondások”-kal, azt bizonyítja az a tény, hogy ma délelőtt már be is érkezett a szépművészeti minisztérium átirata, amely

felhívja a várost, hogy akadályozza meg a váradi magyar színház igazgatójának azt az akcióját, a mely arra irányul, hogy az ideérkező román propaganda társulatok működését megnehezítse.

Tulzott követeléseket támaszt a magyar színház igazgatója, mondja szó szerint a miniszter leirata, — amennyiben olyan összeget kér a színház fenntartásáért, hogy a román társulatok prosperálását egyenesen lehetetlenül teszi.

Végül kéri a minisztérium a várost, hogy minden eszközzel legyen segítségére az idejövő román szintársulatoknak, hogy azok kulturális misztériumukat teljesíthessék.

A minisztérium leirata első sorban a városházán keltett meglepetést. Még szerencse, hogy Tulbure György polgármester kellő értékre szállította le, a (nyilván Erdélyi ellenségeitől származó) képtelen áradatokat:

— Az áskálódások — mondta Tulbure György polgármester — súlyos taktikai hibát követtek el. Meg kellett volna látni legalább azt az időt, amikor Erdélyi az előadásokat megkezdi.

Igy a gyenge pilléreken nyugvó vád szinte önmagától omlik össze.

Erdélyi Miklós még nem kezdte meg az előadásokat, de már látszik, hogy az irrealitás, hogy most van-e előadás a színházban, vagy nincs? De különben, hogy mennyire naivak a vádak, arra mi sem jellemzőbb, hogy

a román propaganda társulatok még el sem kezdték előadásait.

— Eddig egyetlen társulat: a Tanase-társulata vendégszerepelt Nagyváradon. Tanaséval szemben pedig az volt a minisztérium álláspontja, hogy a színházat csakis bér ellenében bocsássuk át neki. Mi ennek ellenére ingyen engedték át a színházat és mindössze a világításért számítottunk egész minimális összeget.

A színház igazgató megkezdte a bérletgyűjtést

Ismeretes, hogy a Magyar Párt kulturbizottsága külön bizottságot küldött ki avégből, hogy a váradi közönség körében színházi bérletet toborozzon. Ez a bizottság összeköttetésbe lépett Erdélyi Miklós színház igazgatóval, aki ma a — bizottsággal való egyetértésben — a következő

bérleti felhívást bocsátotta ki:

Nehéz küzdelem után gondokkal telve, az új színházi esztendő megkezdése előtt fordulok Várad magyar közönségéhez a kéréssel, hogy ismert áldozatkészségével segítse új diadalra a művészi tradíciókban gazdag váradi magyar színház színtársulatát. Értékes igyekvő és munkás multum tanításaként jót, a legjobbat akarom nyújtani, igazi művészetet akarok plántálni hazánk színtársulatának színterére. Kérdőzések nélkül vallom be, hogy csak az erős anyagi megalapozottság lehet a fundamentum az új szezonnak.

Felhívással kiegészítve tehát minden váradi magyar ember ajtaján. Ne hagyják veszni kulturális, nyelvünknek magasra hivatott pódiumát, segítse ki-ki a

— Amint ebből is látható — fejezte be nyilatkozatát Tulbure György — közönséges rágalmakról lehet szó, amelyekkel Erdélyi Miklós igazgató munkáját akariák még jobban megnehezíteni. A minisztériumot informálni fogjuk a tényállásról, mert Erdélyi Miklós pályafutása és multja garancia nekünk arra, hogy a két nép kulturális törekvései a legnagyobb megértésben fogadják egybeformni.

színházat a maga anyagi erejéhez mérten, a módosabbak a bérlet megváltásával, a kevésbé tehetősek az előadások látogatásával.

Gondos mérlegeléssel a bérleti árakat úgy állapítottam meg, hogy a színházat mindenki számára hozzáférhetővé tegyem. Azt akarom, hogy a közönség és a színház egymásra találjon és megmentse a váradi magyar színházának évek óta sorvadásra kárhoztatott életét.

Becsületes művészi munkával fogja a szintársulat bizonyítani, azt, hogy érdemes a közönség szeretetére és támogatására!

Nagyvárad, 1926. október.

Erdélyi Miklós
színház igazgatója.

A bérleti árak a következők:

Nagy páholy	16830 lej;
Kendés páholy	12512 lej;
Zsöllye	3396 lej;
Körszék	2622 lej;
Témlászek	1654 lej;
Erkélyszék	1394 lej;

negyven előadásra.

Bérelni lehet naponként 9—1 és 4—6-ig a titkárnál.

A régi bérlet jogait f. hó 22. péntek déli 12 óráig tartja fent a színház.

SPORT

Komplett csapatok mérkőznek a bajnokságért

A NAC az Egyetértés ellen — A Törekvés Nagyszalontán

Az igazi bajnoki küzdelem voltaképpen holnap — vasárnap indul meg, mert az eddigi mérkőzéseken két vezető egyesületünk a NAC és Törekvés nem a standard csapatával szerepelt. Tudvalevő, hogy az elmúlt két vasárnapon a NAC-Törekvés komb. csapat Aradon és Bukarestben küzdött a váradi futballsportért s így az ezen napokra kitűzött bajnoki mérkőzéseiken nem állíthatták ki a teljes első csapatukat, hanem merőben tartalékokkal együttesekkel szerepeltek. Ez az eljárás kihívta az intőző bizottság kritikáját, mert a bajnokság indolenciáját látta benne s ezért felhívta az egyesületeket,

hogy a bajnoki mérkőzésekre a standard csapatukat állítsák ki.

Ennek a felhívásnak nyomán a NAC, a holnap vasárnapra kisorsolt Egyetértés elleni mérkőzésre már a teljes I. csapatát küldi a küzdelembe. Az Egyetértés fiatal erőiből álló lelkes csapata erős ellenfél lesz, de a NAC technikai felsőbbségének győznie kell. Így ez a bajnoki mérkőzés, mely délután 3 órai kezdettel a Rhédey-kerti pályán fog lefolyni, a NAC 2—3 gólyi győzelmét kell, hogy meghozza.

A Törekvés Nagyszalontára randul. Annival is inkább a teljes csapatát kell átvinnie, mert el-

lenfele az NSC. az otthoni pályán s a honi atmoszférában nem könnyű zsákmány.

A Törekvést ismert lelkesége bizonyára nem fogja cserbenhagyni s miután játéktudása feltétlenül fölülte áll a szalontaiaknak, győzelme bizonyosnak tetszik.

A Törekvés csapatát a híveknek egész kis tábora kíséri át Szalontára s így ők sem maradnak lelkesítők nélkül.

A többi csapatok holnap pihennek.

○ Az első motorbicikli verseny Váradon. A váradi motorbiciklisták száma már annyira nőtt, hogy egyesületbe tömörülhettek. A mozgalom élén Eichner Ernő városi mérnök áll, kinek vezetése alatt megalakították a bukaresti motorbiciklisták egyesületének nagyváradi szakosztályát. Az új egyesület érdekes programot tűzött maga elé. Céljuk az, hogy a Rhédey-kerti futópályát a tél folyamán szakszerűen átalakítsák, hogy ezen motorbicikli versenyeket tarthassanak. Addig is, míg az idő kedvez, társas kirándulásokat rendeznek. Az ilyen versennyel egybekötött első társas kirándulást holnap, vasárnap rendezik meg. Indulás reggel 9 órakor a Városi színház előtti térről.

○ Egy híres magyar birkozó balesete. Budapesti tudósítónk táviratozza: Keresztes Lajos, a MAC kitűnő birkozója klubtársával, Janóval tréningben dolgozott. Eközben Janó oly szerencsétlenül esett rá a Keresztes mellére, hogy ennek két bordája eltört. A súlyosan sérült Keresztest kórházba szállították.

* A NAC választmányi ülése. A Nagyvárad Atlétikai Club választmánya, vasárnap délelőtt 10 órakor igen fontos tárgysorozattal ülést tart a Katholikus Körben.

* A személyazonossági igazolványokat a rendőrségen alábbi sorrendben adják ki:

Október 18-án Vascau (Szálka) utca, Pital sí str. Biserici (Templom tér és Templom-utca.)

Október 19 és 20. Calea Victoriei (Kolozsvári) utca.

Október 21-én: Tudor Vladimirescu (Magyar) utca.

Október 22-én: Vlahuta (Szent János) utca.

Október 25-én: Josif Vulcan (Nagy Sándor) utca, Vulturul (Major) utca, Xenopol (Lakatos) utca.

Október 27-én: Wilson (Fűzes) utca.

Október 28-án: Nicolae Zsiga (Lukács György) utca, Zamfirescu (Dudek) utca.

Október 29-én: Sötétág, Görög-oldal.

November 1-én: Körösoldal, Aranyoldal.

November 2-án: Mélyárok, Dorongos-oldal.

November 3 és 4-én: Tsate. Coloniile.

x Vizum, gyorsan, pontosan a Hegedűs Hírlapirodában. — Telefon 458.

Élő ruhákat legszebben tisztít és katonai ruhákat kakara fest „CRISTAL” Pital Unirii (Szt. László-ter) 16

APRÓ HIRDETÉSEK

A legkisebb apróhirdetés 10 szög 40 lei. Egy szó 4 lei vastag betű 8 lei. „Cim a kiadóban” felzés díja 10 lei. Állást keresőknek 50% engedmény.

LEVELEZÉS

8000 lei havi jövedelem van, ehhez mértén keresem olyan fiatal leány ismeretséget, ki szintén némi készpénzzel rendelkezik. Csak komoly lányok válaszoljanak. Levelet „Fekete ember” eljégére a Hegedüs hirlapirodába kérek. 123

URILANYOK egyenként és összesen jöppajtásai lennének urilányoknak. „De jó is lenne” jeligére a Hegedüs hirlapirodába. 138

PARIS. Levelek megérkeztek, küldtem csüörtökön, küldtem egy rendkívülit, a fiuk akarnak menni 2 hét múlva Gy. és M. Jól vagyunk, mindnyájan csokolunk. 135

Hölgyeim!

Erős selyem harisnya — 136.— Lei
Erős reform nadrág — 110.— Lei
Női bőrkeztű — 205.— Lei
Keresésnél A. Jancu (Kossuth) utca 2. sz.

MA. szombat este nagy disznótor az iparos vendéglőben. 140

LAKÁS

KERESÉK 1, esetleg 2 egymásba nyíló, elegánsan butorozott szobát, fürdőszobával azonnalra. Ajánlatot „Postaliók 45” Oradea kérek. 124

LAKÁS kiadó, suterin, egészséges, száraz november 1-től, Tace Jonescu (Körös) utca 15. Nagy. — Délután 3-tól. 127

KÖZPONTBAN 3 szobás modern lakás felépítéssel átadó. Cim: Rudolf Mosse, Oradea. 102

ALKALMAZÁS

x Szobaleány, románul beszélő, intelligens, háztartásban jártas, tisztességes, jó fizetéssel ieltétezik. Apolló-palota, 3-ik emelet 17. számú ajtó. Jelentkezni reggel 8-9 közt.

AZONNALI belépésre keresek rövidáru szakmában fiatal segédet ki az angró elárusításban is jártassággal bir. Kacser, Jorga Miklós (Zöldfa) utca 9. 119

INTELLIGENTES Mädchen israel. sücht. Stelle als deutsche Erzieherin oder Gesellschafterin zu vornehmer jüdischer Familie. Rica Körner, Adr. Simon Berény Baia-Mare. 131

KÖNYVELESBEN, szállítási és vámolási ügyekben teljesen jártas vagyok, bármilyen állást vállallok (igényeim nem nagyok) jelige alatt a Hegedüs hirlapirodába. 134

KELIM és Gobleinfestők, szép keresetre tehetnek szert. Cimüket adják le a kiadóba. 113

UTAZÓT, jó megjelenésű, garanciával, kereskedő látogató, perfect románt felvesz Napoleon, Dimitrie Cantemir (Beöthy Ödön) utca 58. 129

MINDEN irodai teendőkhöz jártas tisztviselő (könyvelés, levelezés, gépirás, gyorsírás) elhelyezkedést keres „Mérlegképes” jeligére a Hegedüs hirlapirodában. 141

ALLAST keres 28 éves nőtlen tisztviselő, aki évekig gyári üzemenél, önálló hatáskörrel birt és nagy irodai gyakorlata van. Bizalmi állás betöltésére különösen alkalmas „Szorgalmas tisztviselő” jeligére beküldött címen személyesen jelentkezik. 142

ADÁS-VÉTEL

BODEGA, berendezéssel és kisebb lakással. Victoriei (Kolosvári) utca legforgalmasabb helyén átadó. Cim Hegedüs hirlapirodában. 130

ÜZLETHELYISÉG, főutca legforgalmasabb részén és kétszoba, irodának, központban átadó. Zoltán Károly ügyvédnél. 137

KIADÓ 2 nagy irodahelyiség és pince. Cim a Hegedüs hirlapirodában. 125

MOTORKERÉKPÁR, Puchgyártmányu, oldal kocsival, olcsón eladó. Victoriei (Kolosvári) utca 5. szám. 126

DÉLUTÁN 2 ÓRAKOR ÉRKEZETT TÁVIRATOK

Hétfőn mutatkozik be az új magyar kormány

— Budapesti tudósítónk távirata —

Bethlen István új kormánya hétfőn mutatkozik be a magyar nemzetgyűlésen. Az ellenzék nevében Rassy Károly válaszol a kormányprogramra.

A budapesti reggeli lapok vezércikkben foglalkoznak Bethlen gróf új kormányával és egyértelműleg megállapítják, hogy a bekövetkezett események előreláthatók voltak. A legtöbb lap kiemeli, hogy pesszibilisabb magyar államférfiut, mint Bethlen keresve sem lehetett volna találni.

INGATLAN

RITKA előnyös alkalmi vétel! Eladó gyönyörű modern, teljesen új magánház olasz központban. All: 3 egymásba nyíló utcai, parketás szoba eslingeni redőnnel, előszoba, fürdőszoba, konyha, speiz, cselédszoba, mosókonyha, parkirozott udvar. Cim: Reisz butorüzletében, Ferdinánd király (Rákóczi) ut 13. 136

SZOVATAN gyönyörű villa eladó. Egyszobás lakás azonnalra. Lakásokat, kitűnő butorozott szobákat tudok. Irodahelyiségeket keresek. Beköltözhető házam vannak. Háromszobás azonnal elfoglalható gyönyörű lakással, gyönyörű új házat ajánlhatok. Balázs-né, Jorga Miklós (Zöldfa) utca 21. 123

KÜLÖNFÉLÉK

FORDÍTÁSI iroda vanal teljes precíz fordítást magyarból románra és románból magyarra. Megbízásokat közvetít a Hegedüs hirlapiroda. 637

A Turini Fiat Autók képviselte Velocitas garage str. Ciorogariu (Uri-utca) 14. a következő keveset használt kitűnő állapotban levő kocsikat ajánlja megvételre: keveset használt, jó állapotban levő 6 üléses Itala gyártmányu, teljesen átjavított és fényezett, 4 üléses Heim gyártmányu kitűnő állapotban levő 4 üléses kis Opel gyártmányu, keveset használt, modern villanyvilágításos 4 üléses Renault gyártmányu, jó állapotban levő Ford gyártmányu teher autó, új Fiat kocsik állandóan raktáron. Pirelli gummi lerakat. Felhívjuk az autótulajdonosok és sofőrök figyelmét, hogy a gummi ára 25 százalékkal olcsóbbodott. Gargoyle képviselet. International traktor megérkezett. Telefon: 1003. 2949

SPINET (régí zongora) kerestetik rövid használatra. Cim Hegedüs hirlapirodában. 112

NAGY jég szekrényt és zongorát megvételre keresünk. Astoria kávéház. 139

EGY műhely helyiség lakásnak is átalakítható, november 1-re kiadó. Alexandri (Teleky) utca 45. 132

SZOBABUTOR, világossárga, szürke róka eladó. Millerand (Arany János) utca 6. Sándor. 133

Fehérnemű varrodám! megnyitottam, előnyömdával. Gépi- és kézihimzésűt a legkényesebb ízlésnek megfelelően készítek. Kronemer, Alexandri (Teleky)-u. 38

„Tivoli” Hölgyfodrászatot

Ciorogariu (Uri)-utca 20. átvettém. Kérem a t. hölgyközönség szíves pártfogását. Jelenlegi kölni és parfümkészletünk beszerzési árban áll rendelkezésre. 3076

Viktoriá butorraktár

Vlahuta (Szent János) u. 2. Székek, asztalok, hálószobák, garnitúrák, előszoba- és álló fogasok gyári áron. Nagy választék, kedvező fizetési feltételek mellett. 2890 Hajlított butorok javítását szakszerűen vállalom.

Dr Bárdos József óra- és ékszerjavító műhely

Nicolae Zsiga (Lukács Gy.)-u. 7.

„BREAZU” Természetes

KESERÜVIZ

nem okoz bántalmakat, nem káros és nem fárasztja a vesét. Orvosok által elsőrendűnek elismerve. Előnyös ár, miután bevitteli vám nem terheli. Kapható gyógyszerárakban, drogueriákban és fűszerüzletekben. Főraktár: Nagy

Fischer Emilnél

ORADEA, Parcul Stefan Cel Mare 11. Telefon 962.

Frenczel Oradea, Vlahuta-utca 44.

Telefon: 913. Épület üvegezési vállalat lábla- és fűkörűveg nagyra kiára. 2931

Értesítés

Tudomásukra hozzuk a tisztelt vevőközönségnek, hogy különleges mirtuszkoszorúkat, fátólok és finom virágokat legolcsóbb gyári árban kicsinyben is árusítunk. 3087

Művirággyár

Millerand (Arany János)-u. 12.

Irakozzon be a Hegedüs

hottá- és köicsönkönyvtárba

Sonnenfeld Adolf-nyomda r. t.

AZ ÜZLET

a Nagyváradi Estilap

OKTÓBER

17

közgazdasági rovat

Nem enyhült a krízis De legalább a kilátások javultak

A nagyváradi piac lassanként kezd beletörődni a katasztrófális válságba. A helyzet kétségbeesítő volna, ha kölcsönös igyekezettel, egymás támogatásával nem igyekeznének az arra hivatottak ezekben a súlyos napokban egymáson segíteni. A kereskedők helyzete a legsúlyosabb, mert lejáratokat rendezniök kell. Most készülnek elő az új szezonra és vannak olyan költségek, amelyeket készpénzzel kell fizetniök. A legnagyobb tétel ezek között kétségtelenül a vám. A kereskedő, amikor behozza az árut, a vámot azonnal fizeti, mert különben a fekbér felemészti az áru egész értékét. A helyi pénzhány oka most már teljesen nyilvánvalóvá lett. Átlag kétszáz perccel drágult minden árunak a váma, úgy, hogy az a kereskedő, akinek most nagy raktára van, egész készpénzét tulajdonképpen a vámokba fektette bele. Egy három milliós raktárnál például legalább is másfél millió vámköltséget kell számítani, úgy, hogy ezek a vámtételek épen a legválságosabb időben még a legforgalmasabb üzleteket is immobilizálják.

Nagyon érdekes gazdasági tünet, hogy ezekben a nehéz napokban, amikor mindenki élet-halál harcot folytat az elmerülés veszedelem ellen, éppen a készpénzben kifizetett és az üzletekbe befektetett vámköltségek miatt minden kereskedő bonitása lényegesen növekedett. Csak arról van szó, hogy a forgalom meginduljon, a szezon kezdetét vegye mert akkor a kereskedőnek módjában lesz az előlegezett vámköltségeket beinkasszánt. Pénzügyi körökben általános a vélemény, hogy az üzleti forgalom megindulása után minden jobbra fordul, a kereskedők készpénzhez jutnak, elegendő fognak tudni tenni kötelezettségeiknek. — Egyelőre ugyan még fenyeget bennünket a fekete november, de ha sikerülni fog ezt a krízist nagyobb veszedelmek nélkül meguszni, minden optimizmus nélkül bizhatunk abban, hogy a helyzet jobbra fordul. A karácsonyi vásár itteni kereskedők nagy vizsgálója lesz, ettől függ nagyon sok nagyváradi cégnek egész existenciája és fennmaradása.

A valuta piacon a készpénz hiánya miatt gyenge a forgalom. A lei lassan, de biztosan emelkedik, vagy legalább is nem esik és ezzel megcáfolt azokat, akik nem bíztak az árfolyam tartós-

ságában. Érdekes, hogy a különböző termin üzletek első lejárata a lei emelkedésének kezdete óta a jövő héten fog megkezdődni. Minthogy, mint ismeretes a termin valuta lényegesen drágább

Hadijelentés az élesztőfronton

A harc változatlan hevességgel tovább folyik

A laikus publikum nem is álmodik arról, hogy Nagyváradon és a környékén a szó szoros értelmében elkecseregett és heves harcok dúlnak. A küzdelem az élesztőért folyik és az ellenfelek olyan elkecseregetten állanak egymással szemben, amilyenre évek óta nem volt példa.

Hosszu ideig a legnagyobb béke és csend honolt az élesztő körül. A szesz- és élesztőgyárak nyugodt és békés kartellben éltek egymással, mint valami igazi császárok, felosztották egymás között a területeket. Minden egyes gyárnak megvolt a maga terénuma, amelyen csak ő adhatott el és amelyre a konkurensnek a lábát sem volt szabad be tennie. Az árak körül sem voltak differenciák.

Megállapodtak 46 leies árakban és minden kereskedő kénytelen volt a saját gyáránál kilogrammonként ennyitért fedezni élesztőszükségletét.

Tavaly hirtelen és váratlanul felborult a béke. A biharmegyei falvakban idegen urak jelentek meg autókkal, akik bekopogtattak a nagykereskedőhöz és a szatócsához egyformán.

Ezek az urak a Chrissoveloni szesz és élesztő gyárának utazói voltak és megindították a háborút az erdélyi kartell ellen s amíg a Moskovits-gyár negyvenhat leit szedett be az élesztőért, a Chrissoveloni-féle konkurrencia megelégedett huszonhat leiel, sőt husz leiel is.

A kartell nem hagyta magát. Nem szállította le az árakat, de tudomására hozta a kereskedőknek, hogy

aki hozzá hűtlen lesz, azt ő sem fogja szeréni többé. Lesz idő még, amikor a Chrissoveloni e meg a piacról és megint ők lesznek az urak és akkor az a kereskedő, aki most bedől az olcsó áraknak, sem harmínc-hat leieért, sem negyvenhat leieért, de semmiféle összegért sem fog vásárolhatni egy deka élesztőt sem a helyi kartelltől.

Ez a háborúság majdnem egy esztendeig tartott. A kereskedők egy része megmaradt a Moskovits-gyár mellett, de többen, akik bátrak voltak, elpártoltak tőle. Kétségtelen, hogy nem következhetett be más, mint a béke. A kártérítés és jóvátétel nélküli béke, amelyet úgy kell érteni Chrisso.

nem kevesebb, mint hatmil-

volt, mint az effektív valuta, mert mindenki a lei esésére számított, előre látható, hogy ezeket a termin üzleteket súlyos kamatokkal prolongálni lesznek kénytelenek az eladók, ami annyit jelent, hogy a mostani válságos helyzet egyelőre a deviza piacon sem változik meg lényegesen.

lító lelt kapott kézhez csak azért, hogy a piacról elvonuljon és a kartell ismét átvehesse az impériumot.

Igy is történt. Megint csend lett az élesztőfronton és az árak megint emelkedni kezdtek. Az árulókat megbüntették, a hűséges üzletfeleket hitelekkel és egyéb kedvezményekkel jutalmazták meg.

Ezelőtt néhány héttel megint hirtelen kitört az élesztő-háború.

Ezzel a Moskovits-gyár mondja fel a kartellt és konkurrálni kezdett a szomszéd városok nagy gyáraival.

Ők sem maradtak természetesen adósok. Az aradi Neumann-gyár, a színerváraljai szeszgyár valósággal

elárasztotta a piacot képviselőkkel, utazókkal és ügynökökkel. Az árak megint esni kezdtek. Ekkor a fogyasztók is bátrabbak lettek, mert hiszen magában a kartellben állott be bomlás és nem kellett félni bűntető expediciótól. Most a helyzet az, hogy

az aradi gyártól naponta olcsóbb és olcsóbb ajánlatok érkeznek, amellyel a Moskovits-gyár kénytelen lépést tartani. Elelmes kereskedők kihasználják ezt a kivételes konjunkturát. Nagy készleteket halmoznak fel olcsó élesztőből,

amelyen a konkurrensnek már nem is keresnek és csak a zászló becsületéért harcolnak tovább.

A háború most folyik a legelkeseredettebb küzdelmekkel.

De a béketárgyalások, mint értesülünk, máris folyamatban vannak. Demarsok mennek át egyik gyárból a másikba, diplomáciai megbeszélések folynak zárt ajtók mögött.

Mikor ezeket a sorokat írjuk, remény van arra, hogy a halálos ellenségekből ismét barátok váljanak. A békét megkötik, ami azt jelenti, hogy a kartell megint létrejön és az élesztő ára rohamosan emelkedni fog.

A pesti tőzsde

Uj konjunktura készül Magyarországon

Már hetekkel ezelőtt külföldi pénzügyi körökben komolyan beszéltek arról, hogy Magyarországon új konjunktura készül. A leépítések szomorú korszaka úgy látszik végefélé közeledik. A ki-méletlen, minden szentimentalizmus nélkül való konszolidáció, amely hosszú időn át milliók és milliók existenciáját tette tönkre, most hozza meg a kívánt eredményt. A pesti nagy bankok majdnem békebelien normális kamatok mellett munkába fogtak. Számos fiók, amely éveken keresztül passzív volt, a legutóbbi hónapokban jelentékeny és reális hasznót mutatott ki. Ugyanez áll a vállalatokra nézve is. A nagy bankok eddig szabadulni igyekeztek mindenféle vállalatától, most már módjukban áll a megtartott és töltetlenül rentabilis üzemeket újból finanszírozni.

Biztos tudomásunk van arról, hogy leépítés helyett most korlátolt számban ugyan, de mégis jelentékeny mértékben reaktívalnak régi, kipróbált tisztviselőket is. Volt olyan bank, amely hivatalnokait ezer számra bocsájtotta el és majdnem milliárdokat tett magyar koronában az az összeg, amelyet az elbocsájtott tisztviselőknek végkielégítés címén nyújtott. Érdekes fordulat, hogy a bank most már újból a tisztviselőkre van szorulva és nem egy-

szer megtörténik, hogy ismét szolgálatba lépnek ugyanazok a tisztviselők, akik a leépítés korszakában nagy végkielégítéssel távoztak el az intézettől.

A gazdasági élet fellendülése elsősorban a pesti tőzsdén látszik. A pesti tőzsde ismét érdekelni kezdi az embereket. Papirok, amelyeknek a nevét is már elfelejtették, újból favoritok lettek és lassanként kezdik átértékelni az abnormálisan és mesterségesen alásülyesztett részvényeket. Volt olyan téglagyár, amely százmillió hasznokat mutatott ki és mégsem ért többet egy részvénye, mint egyetlen téglát, amelyet gyártott. Kétségtelen, hogy ez az abnormális helyzet csak átmeneti lehetett és a pesti tőzsde lassan, reális megélénkülése csak természetes tünet.

Határozott emelkedés van a Commerz papiroknál, amelyek nem egészen egy hét alatt nyolcszázötvenezer koronáról egymillióöttszáz ezer koronára emelkedtek. Legtöbbet beszélnek pénzügyi körökben a fel-sőmagyarországi bányák és kohók részvényeiről, amelyeket egészen biztos tippeknek tartanak és amelyekről általában az a vélemény, hogy a legközelebbi hetekben ut-törői lesznek egy nagy hosszúnak.

Ez a helyzet más ipari részvényeknél is. A gazdasági konso-

lidáció betétozása lesz a pengóvaluta megvalósítása, amely január elsejétől kezdve kötelezővé válik. Most már senki sem fél a megtráskodtatástól, mindenki optimista, mindenki bizik a jobb jövőben, Budapest külső képén is meglátszik ez a változás, a színházak, mozik, kávéházak megélenkültek, a forgalom is jelentősen növekszik. Mindez azért van, mert eléries kezekkel idejekorán nyulnak szakértői kezek a legválságosabb időben az ország pénzügyi életének szanálásához.

KÖZGAZDASÁGI UJDONSÁGOK

* A Pesti magyar kereskedelmi bank fiókjainak értékeztete. Megirtuk legutóbb, hogy a Pesti magyar kereskedelmi bank erdélyi fiókjainak átalakulása ügyében e hó 13-ikára Aradra értekezletet hívtak össze, amelyen Conrad Ottó igazgató is megjelent volna és amelyen az összes itteni fiók és affiliációk igazgatói is részt vettek volna. Ez az értekezlet személyi okokból elmaradt. Mint értesülünk, hétfőn 18-ikán gyűlnek össze értekezletre az említett igazgatók és akkor fogják véglegesen megtárgyalni a Commerz fiók átalakulását.

* Nem emelik a monopolcikk árát. Bukaresti tudósítónk jelenti: Azon elterjedt hírekkel szemben, amelyek szerint a pénzügyminiszterium a monopolcikk árát a folyó évben utólag emelni kívánná, a pénzügyminiszter kategorikusan kijelentette, hogy a monopolcikk ára ebben az évben semmiféle körülmények között sem fog megdrágulni. A só árának felemeléséről szó sem lehet. A miniszter kijelentése szerint csak a jövő évi január hó elsejétől kezdve fogják bizonyos dohány- és cigarettafajták árát felemelni, hogy a költségvetési többletkiadást részben így fedezzék.

* Cégváltozás A nagyváradi Glória hajlított butor és faárúgyár részvénytulajdonában változás állott be, amellyel kapcsolatban cégét „Hercules” hajlított butor és faárúgyár r.-t.-ra változtatta.

* A romániai vasuti állomások raktáraiban 3964 vagon vár az exportra. Bukaresti tudósítónk jelenti: A CER vezérigazgatósága elhatározta, hogy megteszi a szükséges intézkedéseket a romániai gabona-export zavartalan lebonyolítására. A vasuti vezérigazgatóság hivatalos kimutatása szerint október 10-ig a különböző vasuti állomások raktáraiban összesen 413 vagon búzát, 2848 vagon árpát, 555 vagon zabot és 151 vagon tengerit raktároztak be. Az elraktározott gabona mennyisége tehát összesen 3964 vagon. Ennek a gabonamennyiségnek legnagyobb részét a galaci, brailai és a konstancai kikötőn keresztül kívánják az exportörök kiszállítani.

* Fizetéseképtelenség. A nagyváradi Altmann és Reich textilkereskedelmi cég fizetéseképtelenségét jelentett. A passzívák 3,774,000 leit, az aktívák 1,340,000 leit tesznek ki. Az inszolvenciánál erdélyi és regáli cégeken kívül 21 bécsi és 18 német és egyéb külföldi cég van mint hitelező érdekelve. A felajánlott egyezségi kvóta 35 százalék.

* Újabb kormánybiztosokat neveztek ki. Bukaresti tudósítónk jelenti: A megnyugtató kijelentések dacára a kormány nem ejtette el azt a tervét, hogy az egyes magánvállalatokhoz kormánybiztosokat nevezzen ki. Legújabbán a jassii Creditul Financiar Urbanhoz, a városi Jelzáloghitel-

intézethez nevezett ki kormánybiztos, a krajovai gabona áru-raktárakhoz pedig két kormánybiztos is delegált. Az újabb kormánybiztosok kinevezése nagy nyugtalanságot keltett a részvénytársaságok és pénzintézetek körében.

A kamataratás alkonya

Irta: dr SILBERMAN JENŐ

Tehát a drágaság következménye a látszólag olcsó, kis értékű pénz kell, hogy legyen, az általános olcsóság a látszólag nagy értékű pénzt jelentené. Vagyis, ha a pénz áru, akkor vásárló erejének emelkedése vagy csökkenése szabja meg az árát, szóval az egész gazdasági környezet determinálja virtuális értékét, nem pedig ez a hypothetikus virtuális érték determinálja a gazdasági valóságot. E kérdés mélyébe most nem akarunk behatolni. Megjegyezzük azonban azt, hogy külföldi árfolyam értéke viszont külföldi vásárlóképeségének kell, hogy legyen a függvénye legalább is normális viszonyok között. De éppen az a körülmény, hogy külföldön kb. egységes az árfolyama, azt bizonyítja, hogy a konszolidált külföld viszonyai az abnormisak, míg a finansziális nehézségekkel küzdő országok — magukat dispenzálni akarván az arany mindent elnyomni akaró beteg diktatúrájától — igyekeznek megtámasztani, amely inkább vállalja a pénzügyi határ kínai falait, mint az aranyánia destrukcióját.

A mozgalommal kapcsolatban azonban nem az a kérdés, hogy a pénz áru-e, hanem: hogy a kamatüzérkedés árul-e valami produktumot, vagy akár pénzt? Szó sincs róla! A kamatüzér bérbe ad pénzt, a hitelüzlet használatra kikölcsonőz zsetonokat és ezért díjat szed. A kamat pénzber. A pénzberlet szabályozása és az u. n. áru-uzsora között nincsen semmi összefüggés. Ahogyan a lakáskérdést szabályozták, hogy a tömegek ne maradhasanak hajléktalanok, a pénzberlet, a hitellel összefüggő kamatszédés szabályozása nem lehetetlen dolog. Joga, feladata és kötelessége az államnak a forgalmi eszközzel való visszaélést a kereskedelem és az ipar érdekében megakadályozni. Hogy a hitelajánlat és hitelkereslet viszonya befolyásolhatja — szabályozás hiányában — a kamatlábat, azt kétségtelenül tapasztaljuk és ezért kiáltunk szabályozás, maximumálás után. Ez azonban még nem bizonyítja, hogy a hitel, a kölcsön áru. Kevésbé áru, mint a bérkocsik és lovak tényleges munkaszolgáltatása. Vagy mit szólnának ahhoz, ha valamelyik indóházban vonatindulás előtt az állomásfőnök licitálna a vasuti jegyekre, ki ad többet érte? Mert keveset nyomtak és sokan akarnak utazni. Minden közmunka ára szabályozott. Ma pedig a hitel, a kölcsön a kereskedelemmel és iparral vonatkozásban nem magánügy, hanem politikum. A bankoknak a postatakarékpénztár mintára felhivatalos forgalmi tényezőnek kell lenni.

A második érv a külföldi leu hitel magas kamatlába. Az államnak egyszerűen szembe kell szállani emez öntudatosan szervezett és vezetett fináncbáboru uszoramánóvereivel. A külföldi, vagy a belföldi leu — nem lévén fogyasztó cikk — hiában tűnik el egy időre a forgalomból. Majd előkerül, különösen, ha az infláció előkerülésre kényszeríti, sőt a kamatláb maximumálása vásárlásra,

vagy vállalkozásra szorítja. A leu tényleg nem stabil, hanem emelkedik, ezért jogos az uzorakamat szedése?

A harmadik érvre az a válaszuk, hogy az infláció igen káros következményekkel járhat a kamatszédőkre, de az iparra semmiesetre sem. Az abszolút pénzhány kisebb baj, mint a relatív pénzhány, azaz, hogy a meglévő pénz nem a termelők és fogyasztók, hanem a kamatszédők kezében van. Az infláció termelést, munkaalkalmat, exportlehetőséget és a reális mobil értékek növekedését jelenti. Ezzel szemben — egy válaszuk a negyedik érvre — a külföldi nem gazdagodást, csak új kamat- és adóterheket jelent. Mint-hogy Románia ma számos cikkben, így textilben, stb. importra szorul, a külföldi hitel elfogadható feltételek mellett igenis előnyös lenne, de nem mindenáron. Főképpen nem akkor, ha bármintem, a külföldtől Romániára oktrojált kriteriumhoz van kötve. A leu stabilizációjának és a pénzügyi konszolidációnak időpontját ne a külföldi hitel szabja meg. Az 5. pontra vonatkozólag, tiltakoznunk kell minden leépítés ellen, minden munkaalkalom megszüntetése ellen.

A külföldi hitel elsősorban éppen a munkaalkalmakat biztosító ipari investíciókra jöjjön be az országba. A mobil tőkét az ipar munkája hozza létre, ne a hitel, viszont átmenetileg helyettesítse az infláció. Nem a leu-árfolyam, hanem a leu vásárlóképeségének a relatív stabilizációja a fontos, elsősorban élelmiszerekben, lakberekben és elsőrendű fogyasztási cikkekben. Az ipari exportnak kell megteremtene a mobil tőkét. Tulterelés nincs, hanem hiány, a pénzhány gátolja a fogyasztást.

A 6. érvre vonatkozólag megjegyezzük, hogy a pénzhány nem annyira természetes, hanem főképpen mesterséges jelenség, amelyet bizonyos pénzérdekeltségek forszíroznak éppen a kamataratás érdekében. Hogy mennyire hibás ezekben a kormányok politikája, mennyire a külföldi tőke, erre sok tekintetben fog fényt deríteni éppen az uzorakellenes mozgalom. A kereskedők, iparosok és a munkásság memorandumban kéri a helyzet orvoslását. A kormány válasza és intézkedése mindezt tisztázni fogja. Majd elvállik, vajjon az állam a belföldi és külföldi hitelezőivel, a leutulajdonosokkal egyezik-e meg az ország lakosságának a bérére, avagy a termelést menti-e meg és nem óhajtja a türelmetlen hitelezők kedvéért elűzni, hogy tovább zsákmányolják a termelőket az uzsora adójával. A kétségbeesett arcokból, az általános elkeseredettségből azt olvassuk ki, hogy a kamataratás alkonyának rövidesen el kell következni.

Vixumot

utlevésre
458 a Hegedűs
Kirlapirodába kérien

Gondok és gondolatok, amelyek mindenkinek az eszébe jutnak!

Rossz idők. — Ma még azon üzletek is rosszul mennek, melyek, az asszonyok nevének vannak vezetve.

Milyen a cég statusza? Ma, a legtöbb cégnek csak állapota van.

Leépítés. A könyvelő mehet, a gépiró mehet, az utazó is, az üzletvezető is, ugylátszik, csak a főnök marad. Ilyen pech! Nincs, aki felmondjon neki.

Nincs leszámítolás. Ezt az egy bajt leszámítva nincsen más gondom.

Heureka, megoldódtak az összes szociális kérdések, ma már nincsen gondtalan ember. A főtéri kereskedő feje, már épp úgy fő 5000 leiert, mint a kolozsvári-uti szatócs. A gazdag sem kap hitelt, a szegény sem. Leigység megszűnt, nincs gondtalan ember. Egy van még is, a pályaudvari váltóór, ez az az ember, akinek talán életében sem akadt más váltóval dolga. A prolongáció még nem vég, hanem véglet, olyan véglet, mely pénz hiányában, nem a kifizetésben, hanem a megértő elnézésben teljesedett.

Hirdetés. — Betáblázásra, vagy kézírálogra folyósítok 100 lei kölcsönt, évi 40 %-ra. Cim: Kegyes János, Döbrentei ut 12. Bővebbet a házimesternél. Velem egy kocsit: 30 lei, házmasternek fizettem: 5 leit, váltó blanketta 10 lei, mert kisebb blanketta nem volt, kamat 3 óra: 10 lei, villamoson jöttem vissza: 6 lei, összesen maradt 40 lei-em. 27 leibe került a betét könyvem. 10 leit elhelyeztem egy kitűnő pénzintézetnél, felmondás nélkül, ha nagyon sürgős, bármikor felvehetem. Gondoltam jó lesz villamosra, mikor Kegyes urhoz megyek Döbrentei-terre 3 hónap múlva, a kamatot megfizetni.

Adieu! Addig is a viszontlátásra!

„RECORD“

zománczott főzőedények erős acéllemezből, felülmúlja az összes eddigi gyártmányokat. Rendkívül olcsó! Egy konyhaberendezés 1500 lei. Paradicsom passzirozógép No. 1. 80. No. 2. 100 lei. Alpacka evőeszköz „Berndorff” ezüstfazon kanál vagy villa 65, kés 85, kávé 35, tejmerő 150, levesmerő 240 lei. Szállítja

STERN JÓZSEF

vaskereskedő cég Piața M. Viteazul (Nagyipiac-ter) 2. sz. Telefon 892.

Egy vagyonbukott feljegyzéseiből

Megalakítjuk a fizetéseketlenek klubját

Hétfő, október 11.

Tegnap egy nagyon előkelő ur keresett fel. Feketében volt és a szoros értelmében hivatalos vizitet télt nálam. Előadta, hogy ő egy „utód”. Ne tessék félreérteni. Nem nagynevű ősöktől származó nemesi család sarja, hanem egész egyszerűen egy volt nagyváradai cég utóda. Utód pedig úgy lett belőle, hogy fizetéseketlené vált és le kellett szedni az ősi firmát.

— Kérem uram, — mondotta — én egy ötlettel jövök önhöz, mint a város legünnepeltebb és legdicsőbb vagyonbukottjához. Meg kellene alakítani a vagyonbukottak klubját.

— Minek ez a klub? — kérdeztem. A mi társadalmi állásunk és presztizsünk ma Nagyváradon olyan intakt, hogy nincs szükség semmiféle társadalmi demonstrációra.

— Nagyon téved.

Erre a klubra föltétlenül szükségünk van. Ma már nagyon nehéz megkülönböztetni a vagyonbukottat a hitelezőtől, a nyilvános fizetéseketlenek a közhatalmú adóstól. Ez a társadalmi elkülönülés helyzetünkre sokban előnyös volna. Nem szabad mindig a gazdasági oldalát nézni a dolognak. Vagyunk itt néhány százan, akiknek semmi foglalkozásuk nincs, nem törtéjük a mindennapi szűz kenyer után, nem tudunk ki a kávéház elé tiltott valuta zsebeket csinálni. Kell egy olyan helyiség, ahol előkelő körben egyetül vagyunk, időnként kellemes szóközassal töltjük el.

— Hát mit akar ön csinálni a klubban?

— Furcsa kérdés. Társalogni, művelődni és kártyázni. Ehhez nagyon szükséges, hogy magunk között maradjunk. Képzelmé mi lenne, ha valamelyik hitelező akkor tévedne a klubba, amikor nagy tételek forognak ott. Még szemünkre találna valami, hogy az ő pénzén hazárdizunk. A klub teljesen zártkörű lesz. Csak a vagyonbukottak jöhetnek és minden hitelezőnek tilos lenne a bejárás. Bizony Isten érdemes gondolkodni ötleten. Már csak azért sem egyetemi ki, hogy tagja maradassak a vagyonbukottak klubjának.

Csütörtök, október 14.

Ma, magához hivatott az ügyvédem és halálos sápadtan közölte velem, hogy baj van.

— Mi történt? — kérdeztem teljesen egykedvűen.

— Képzelmé el, a hitelezőinek egy részét hallgat.

— Mi az, hogy hallgat? Ki kérte őket? Bár valamennyien hallgatnak.

— On nem érti — világosított fel az ügyvéd. Ez a hallgatás veszedelmes jel. Az a hitelező, aki perel, csődöt kér, fenyegetőzik, kiabál, általában nem veszedelmes. A komorabb az a hitelező, aki pozt. Mert ezek az emberek nem akarják egyebet, mint a pénzük egy cseppet fördéket. Ezt féltik és ezért nem el mindent. Már sokkal inkább a hitelezőknek az a fajtája, amely jóakarattal mutat, egyezséget köt fel és vezet a szanalást. Ezek nem akarnak, azért dolgoznak. De súlyosabb az eset a hallgató hitelezőkkel.

— Miért? Nem értem.

— A hallgató hitelező száz per-

centet akar. Nem perel, nem fenyegetőzik, nem szanal. Csak hallgat és vár. Várja azt, hogy a többi hitelezővel kiegyezzen. A legjobb akarral támogatja hallgatólagosan a szanalást. A levelekre egyáltalában nem, vagy csak kitérően válaszol. Mikor azután az egyezés megvan, akkor előjön ő és akkor kezd beszélni. Most kezd jó lenni az adós, hiszen már senkinek sem tartozik, csak neki és egészen biztosan megkapja a száz percentet, mert már van miből. Az Isten őrizzen meg minden adóst a hallgató hitelezőtől.

— Dehát mit lehet csinálni?

— Minden lehető elfogunk követni. Ehhez azonban újabb előleg kell.

Leszuram a tízezer leit és azon töprengtem, hogy mi jobb, egy hall-

Áll a malom...

A nagyvárad malomipar súlyos krízise

Valaha, nem is olyan régen Nagyvárad vezető szerepet játszott a malom és a szesz iparban. Végtelen rónaság buza-termő vidékének természetes központja volt ez a város, ahova a vagonok hosszú sora szállította be a terményeket. Mindez most már csak a multak emléke.

Nagyvárad megszűnt malom város lenni, hatalmas ipartelepei némán állanak, megszüntették üzemüket. A legjobb esetben a minimumra redukálták.

A szeszgyártás követte a malom példáját. Mérhettelen veszteséget jelent ez a leépítés Nagyvárad számára s talán nem is egészen utolsó oka a krízisnek a nagyvárad nagy üzemek redukciója.

Ezelőtt a hatalmas László malom az Emilia malommal együtt működött s naponta harminc vagon lisztet tudott őrölni. Az egész vidéken csak egyeilen hasonló iparüzem folytatta még munkáját, az aradi Neuman gyár, amelynek kapacitása napi 36 vagon volt. Az impérium átvétele után a László malom egyszerű gépeit leszerelték és Bukarestbe szállították. A László malom, mint ilyen, teljesen megszűnt működni és csak az Emilia malom funkcionált tovább 10 vagon napi teljesítő képességgel. Ez a malom az, mely most a László malom nevét viseli. Az ismeretes Bacher bukás után a nagyvárad László malom még ezt a korlátozott működését is redukálni volt kénytelen, kizárólag vöröslésre rendezkedett be. Mostanáig birta az iramot.

A hatalmas nagyvárad malom ugyanis átalakítás miatt szűnietelt és terményeit a nagyvárad László malomhoz küldötte feldolgozás végett. Ma, már vöröslésre sem telik és a László malom újból nagyarányú leépítés előtt áll.

A nagyvárad malmok közül a Léderer és Kálmán féle malom működik még két vagon napi teljesítő képességgel. Az Adria malom teljesen leégett és

gató hitelező, vagy egy beszélő ügyvéd.

Szombat, október 16.

Ma volt a részvénytársaság alapítóinak első értekezlete. Mondanom sem kell, hogy hotrányba fut. Ügyvédem ugyanis kimutatta, hogy nem elég, ha a hitelezők belépnek a részvénytársaságba, hanem az is szükséges, hogy forgó tőkét adjanak az üzlethez. A helyzet tehát az volt, hogy ahelyett, hogy a hitelezők pénzt kaptak volna, még tőlük követeltünk tekintélyes summát. Mondanom sem kell, hogy ezen hajba kaptunk. Egyelőre a helyzet bizonytalan, de nem sokat törődöm vele. Megvagyok győződve, hogy ezek a fősvény, zsugori, erőszakos és minden áldozatkésztséget nélkülöző hiénák segíteni fognak a megszorult adóson és tekintélyes összegű pénzt fogok tőlük kicsikarni. Mert ha nem fizetnek, csődöt kérek magam ellen. — drb.

Panasz könyv

Igen tisztelt Szerkesztő úr:

A multkor az egyik vámhivatalnál egy jóhiszemű vámtisztviselő elkövetta tölem a Banca Marmarosch, Blank nagyvárad fiókjának egy nyugtáját. Semmi sem volt benne a nyugtában, csak az, hogy ötvenezer leit fizettem le a nagyvárad fióknál. A vámtisztviselőnek az volt a véleménye hogy devizát akarok átcsempészni a határon. Magyarán kezdtem neki, hogy ez a nyugta nem pénz, nem átutalás, nem csekk, nem utalvány, nem deviza. Mindez nem használt. Egyszerűen végzett velem, a nyugtát ketté tépte.

Véletlenül semmi kellemetlenségem nem volt ebből az incidensből, mert hiszen a fióknál kettős nyugtát adtak, egyebként is bármikor tudom igazolni a lefizetést. De tisztelttel

kérdelem, milyen utasítás alapján járnak el a vámtisztviselők, amikor az utasokat ilyen módon is molesztálják?

Válasz.

Magunk is tudunk ilyen esetről. A nagyszalontai vámhivatalnál történt. Tessék formális feljelentést tenni a vámtisztviselő felettes hatóságánál. Ezt a kérdést tisztázni kell. Ha ennyire vigyáznak a lei árfolyamára, osszanak be minden vámhivatalhoz egy pénzügyi szakértőt, aki el tud igazodni a deziva-bizottságok szövevényes és bonyolult rendeletein. Vámtisztviselőktől nem lehet ezt kívánni, amikor maguk a szakképzett devizőrök is nagyon sokszor zavarba jönnek és eltévednek ezekben a hihetetlenül komplikált labirintusokban.

Trencsénlepic

a legaktuálisabb fürdőhely
A reumások vándorlása a cseh-szlovákiai fürdőbe

A legutóbbi időben Nagyváradon nagyon divatba jött Trencsénlepic. A reumában, izületi csuszban és egyéb hasonló betegségekben szenvedők közül nagyon sokan keresik fel ezt a gyógyhelyet, amely kétségtelenül gyógyulást nyújt a szenvedők számára.

A nagy érdeklődésre tekintettel a Trencsénlepicbe utazni szándékozók számára a következő felvilágosítást adjuk:

Nagyváradról 8 óra 16 perckor elindulni, Zsolnára 23 óra 6 perckor érkezik az utas. Ha sikerül egy közvetlen kassa—pozsonyi kocsiba beszállni, akkor nem is kell átszállani. Ellenkező esetben át kell szállani a külön trencsénlepicre vonatra.

Minden esetben az utas 1 óra 27 perckor Trencsénlepicen van.

Ehhez az utazáshoz csupán egy cseh vízum szükséges, melynek ára 580 lei. Utiköltség első osztály 1870 lei, második osztály 1240 lei.

Elutazás előtt tessék a Hegedüs Hir-laprodában felvilágosításokat kérni.

Ruhákat
fest, tisztí

Gallérokát
legszebben mos, vasal

Szabó László

Take-Ionescu (Körös)-utca 1.
Fiók: Bazarépület Bul. Reg. Ferdinand

Nem kell reklám,
csak jó áru olcsó árban!

Hetiárjegyzék

Vizes pohár csiszolt	5'—
Boros pohár csiszolt	3'50
Likörös pohár csiszolt	3'—
Vizes kanecso kristály	30'—
Boros palack kristály	30'—
Mély lapos tányér fehér	15'—
Csemege tányér fehér	10'—
Teás, kávé csésze fehér	28'—
Mocca csésze színes	20'—
Teás, kávé készlet színes	400'—
Mosdó készlet színes	450'—
Étkező készlet felszerelve	1500'—

Éledés naguban és kicsinyben!

Fraji Komlós Testvérek

ORADEA NAGYVÁRAD

Gyári raktár, nagykereskedés
Str. N. Iorga (Zöldfa)-utca 13.

Kész! Mehet!

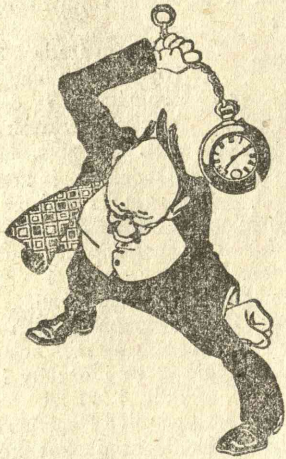
Valótlan történet a dió-kampány rejtelmeiből

Egyetlen üzletág, amelyben a konkurencia van, kétségtelenül a dió. A belényes-vaskóhi diótermő vidék minden ősszel bámulatosan kiépített szervezettel várja a dió-kampány megkezdését. Minden évben ugyanaz a helyzet. Még zöld a dió és a fán csüng, amikor a legkisebb falusi ügynökök bejárák a kisgazdákat és leelőlegezik az évi termést. Később érkeznek a központi ügynökök, akik a falusi szállítótól veszik át az árut, természetesen lényegesen nagyobb összegért. A központi ügynökök a helyi nagykereskedőknek tesznek ajánlatokat, ezek a dió-exportőrökkel állnak szóba. A dió-exportőr ebben a hadseregben már ezredesi rangot visel, közvetlenül tárgyal a tábornokkal, aki vagon tételeket gyűjt össze és a külfölddel levelez. Bámulatos hierarchiája van a dió-kereskedelemnek és minden egyes felelős valamilyen természetesen a dió drágulását jelenti.

Amikor a dió ára a maximumát éri el, de még mindig az első termelőnél van, hirtelen és váratlan meglepetéssel esni kezd. Kiderül ugyanis, hogy a tábornoknak nincs pénze, pedig ezen a pénzen akarta megvásárolni az ezredes az alantasától a diót és ez a bizonyos hiányzó pénz egy töredéke jutott volna a termelőnek. Miután a diót nem tudják átvenni, az üzlet felbomlik és most jönnek az igazi dió-exportőrök, akik nyolc-tíz lelei olcsóbban vásárolják össze az árut. Ezek az igazi tábornokok, akik olyan körülményekkel, annyi ötlettel járnak el, amennyi igazán csak egy háború megvívásához szükséges.

Egy ilyen igazi dió-tábornoknak, aki Hollandiába szállítja az árut, érdekes kalandja volt legutóbb. Megtudta, hogy az egyik bihar-megyei falu környékén, amely a vasút végállomásának közelében van, nagyobb mennyiségű olcsó dió kapható. Zsebébe dugta a százezeret és minden gondolkodás nélkül vonatra ült, hogy a diót megvásárolja.

A vonaton vette észre, hogy együtt utazik a legnagyobb konkurens ügynökével. Nem volt nagy mesterség megtudnia, hogy ez az ur is azt akarja, amit ő, ugyanahoz a termelőhöz utaznak mind a ketten. Itt valamit tenni kell gyorsan, ötletesen, hogy lefőzze a konkurenciát.

Utazás közben megismerkedett a mozdonyvezetővel. Nagy öröm volt, mert kiderült, hogy a világ-háborúban egy ezrednél szolgált. A dió-tábornok akkor csak káplár volt ugyan, és a mozdonyvezető őrmester. Azóta megváltozott a világ, más lett a rangbeosztás, de ez nem változtat a viszonylatán örömen.

A dió tábornok megkérdezte a mozdonyvezetőt:

— Mondja őrmester ur, lehetséges lenne-e az utolsó előtti állomásra tizenöt perccel előbb beérkezni és a végállomáson a rendes indulási időként még egy félóráig reám várakozni. Nem sajnálnék ezért a kis vállalkozásért ezer leit.

— Minden lehetséges — volt a válasz.

Az üzlet létrejött és a helyi érdekű vonat express gyorsasággal robogott tovább. Az utasok leg-

nagyobb csodálkozására egy negyed órával előbb érkezett be. A mi dió-tábornokunk leszállt, szerkére ült, ott hagyta a konkurensi a vonatban és lóhalálában szaladt a termelőhöz. A dió üzlet sikerült.

Amikor az exportőr a végállomásra visszaérkezett, a vonat még mindig ott pöfögött a pályaudvaron, jöhetett már egy félóra mult el a menetrend indulási ideje óta. A konkurens, aki lekészt, utban volt valahol a hegyek között. A mi exportőrünk hálásan szorongatta volt fellebvalója kezét és igazi tábornoki hangon vezényelt:

— Kész! Mehet!

Igy folyt le a dió-kampány egyik legsikerültebb ütközete.

Üzlethelyiség kiadó

Most már szabadon rendelkezhetnek a házigazdák

Tessék csak végignézni a lapok apróhirdetéseit és tessék a város legforgalmasabb helyein lezárt redőnyökön elolvasni azt a régen elfelejtett és most valósággal az újdonság ingerével ható apró kis cédulákat. Minden nap több és több ilyen miniatűr plakát jelenik meg, elsősorban persze a külvárosok apró kis szatócs boltjainak kirakataiban, de mintha valami tervszerű hadjáratról lenne szó, lassan és félelmetes biztonsággal nyomulnak előre a város belseje felé. Bizony a helyzet ma az, hogy Nagyváradon mindig több és több üzlethelyiség üresedik meg és hiába vár bérlőre. A régi szép napok, amikor késhegyig menő harc volt egyes üzlethelyiségek körül, amikor nehéz százezeret fizettek lelépési díjban, amikor nem számított az üzletbér, amikor minden kifizette magát, réges régen elmúltak. A szabad rendelkezési jogot visszanyerték a háziurak az üzlethelyiségek fölött. Az első pillanatban azt hitték, hogy ez jelenti a normális helyzet visszaállítását, az igazi békét, a valóságos konszolidációt, a korlátlan lehetőségeket.

Szörnyűség és csalódás. Ezek az egyre szaporodó kis cédulák, amelyek tolakodóan, szinte követelően kínálják a legpompásabb üzlethelyiségeket, megcáfoltak minden optimizmust. Hiába van most már szabad rendelkezési jogok a házigazdáknak. Hiába követeltek két esztendővel ezelőtt aranyparitásos bért. Hiába volt valóságos verseny az első pillanatban a cifra portálás, ragyogó kirakatu bolt-

helyiségeikért. Ma már a krízis tetőpontján kétségtelenné vált, hogy a kereskedőknek le kell építeniök. Nem lehet győzni az adót, a drágaságot, a boltbért, a rezsit és főképp nem lehet kamatokat is fizetni. A kereskedő előbb, vagy utóbb kénytelen lesz eloltani a vakító ivlámpákat, leszedni a tükörre mázolt expreszionista cégtáblákat és lehuzni a redőnyöket. Most már megfordult a helyzet. A házigazdák nem akarják visszavenni a kereskedőtől a üzlethelyiségeket. Fél éves felmondáshoz ragaszkodnak és addig is, míg a helyiség új bérlőre talál, kiakasztják a sokat mondó cédulát:

Üzlethelyiség kiadó

De hiába kiadó, mert nincs reá többé bérlő, sem aranyparitásos bérlő, sem sokkal kevesebb bérlő. Már megelégednének a házigazdák a régi helyzettel is, ha biztosítva volna az üzlethelyiség bére de ők szabad rendelkezési jogot akartak és valósággal megmárosodtak abban a tudatban, hogy most már elérkezett az aratás ideje, a boltbérletet a lehetőségek legvégső fokára emelték és erre rendezkedtek be. A konjunktúra bele szőtt azonban ebbe a gazdasági viszonyokkal ellentétben álló házigazdai konjunkturába. Megjósoltuk, hogyha a helyzet nem változik, a lezárt üzlethelyiségek egész sorozatával fognak szabadon rendelkezni a nagyratörő házigazdák. Jó lenne, ha tanulnának ebből és levonnák a konzekvenciákat a lakások felszabadulására nézve is.

Teljes sikerrel járt Mussolini gabona-akciója

Mussolini miniszterelnöknek s a kormány tagjainak, a parlament képviselőinek és Olaszország mezőgazdái jelenlétében országos gyűlés volt a »gabonacsata« ügyében és az ideai verseny díjainak kiosztása végett. A földművelésügyi miniszter ismertette a gabonacsata első évének eredményeit és megálapította, hogy az ideai gabonatermés a kedvezőtlen időjárás ellenére 69 millió métermázsát tett ki. A földművelésének intenzívebbé tétele nélkül legfeljebb 48 millió métermázsát lett volna az eredmény. A miniszter arra intette a mezőgazdákat, hogy továbbra is lankadatlanul fejlesszék a föld megművelését. A többtermelés fontosságát fejtette Mussolini miniszterelnök is.

A gabonacsata, melyről ebben a táviratban szó van, Mussolini

egyik hatalmas akciója. Mussolini adta ki esztendővel ezelőtt a jelszót: »Olaszország tud és köteles annyi gabonát termelni, mint amennyire szüksége van«. Ennek a jelszónak a valóra váltását szolgálják azok a törvényes intézkedések, amelyeket az 1925. július 4-én meghozott törvény életbe léptetett. Ez a törvény állandó gabonabizottságot létesített, amelyet a gabonacsata vezérkarának nevezték el. Ez a vezérkar, amely közvetlenül a miniszterelnök fenhatósága alá tartozik, 9 tagból áll, akiket a miniszterelnök előterjesztésére a király nevezett ki. A bizottságnak a feladata a többtermelésre vonatkozólag előterjesztéseket tenni. A bizottság végrehajtó szervei: az állami hatóságok, a mezőgazdasági iskolák, a mezőgazdák és mezőgazdasági munkások megbízottai.

Mussolini a gabonacsata vezérkarának első ülésén kifejtette, hogy nem szükséges a gabonát beültetett területek nagyságát növelni, hanem az intenzív művelésre és a többtermelésre kell a főszólt vetni. Ugyanezért életbe léptette a gabonavámokat, ami még jobban serkentette a gabonát a többtermelésre.

Mussolini e téren kitűzött programját később újabb intézkedésekkel bővítette. A mezőgazdasági vándortanításra előirányzott 3 és fél millió lírát 7 millióra emelte, a mintagazdaságok megnövelésére szintén 7 millió lírát irányzott elő és 4 millió lírát tűzött ki a mezőgazdasági kísérleti állomások számára, a felső mezőgazdasági intézetek részére, hogy a gabonatermelés fokozásának kérdésével behatóan foglalkozzanak. Ugyancsak a többtermelés céljait szolgálták azok a díjak, amelyeket a többtermelés területén feltűnőbb eredményt bemutató mezőgazdáknak adnak ki. A fent közölt római díjkiosztás már Mussolini erőteljes akciójának nagy eredményeit mutatja.

DOBOZOKAT

minden kivételben és formában a legolcsóbban a

Feldstrick

dobozgyárban kaphat Parcul Elisabeta (Erzsébet-liget)

Művészi kötésű

KÖNYVEKET

hatallan olcsó árban készit

Feldstrick

könyvkötészet, Parcul Traian (Széchenyi-tér) 6. sz, Moskovitz-palota

Barna patent-lemez

(bazar) cipészeknek és kalaposoknak, míg készlet tart, a legolcsóbban árusítunk

Feldstrick

könyvkötészet Parcul Traian (Széchenyi-tér) 6.

Tankönyveket 24 óra alatt bekötünk.

Üzleti könyvet

minden rovat és beosztású a legjobban

Sonnenfeld-né

adásairolhat.